

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25 —; za ino-
semstvo Din 40 — neobvezno.

Oglas po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafova ulica šte. 5/1.
Telefon šte. 72, ponoči tudi
šte. 14.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54 — Telefon št. 36Inseratni oddelk: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4 — Telefon št. 492Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Alekandrova cestaRačun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana
št. 11.842 — Praha číslo 78.180
Wien, Nr. 105.241

Ljubljana, 26. oktobra.

Pribečevićev uvodnik v nedeljskem «Jutru» je jasno obrazložil nasprotje med politiko narodnega edinstva in politiko takozvanega «sporazuma». Dokazal je, da je osnova naše države v ideji in faktu narodnega edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vsled tega fakta je naša država dobila mednarodno sankcijo v senžermenski mirovni pogodbi. Ustava pa je državno osnovo zagotovila v najslovesnejši obliki:

Ne večina posejnih plemen, ampak parlamentarna večina brez ozira na svojo plemensko sestavo, je činitelj zakonodajstva in upravne kontrole. Kralj kot ustavni faktor v prisegi zagotavlja, da bo ščitil edinstvo naroda, t. i. branil je bo pred onimi, ki nas hočejo po starem avstrijsko-ogrskem vzorcu razdeliti. Vzgoja v vseh šolah se mora vršiti v duhu narodnega edinstva.

G. Pribečević v svojem članku ni odklonil metode sporazumevanja v naši politiki. Nasprotno: poudarja je njeno važnost za vse javno in posebno za parlamentarno življenje in se zlasti skliceval, da je hrv.-srbska koalicija v bivšem hrvatskem saboru, ki ji gredo historične zaslugе za naše edinstvo delo današnjih nosilcev politike SDS in da je ta koalicija tipičen slučaj sporazuma, a ne sporazuma, ki hoče petrificirati dvostrvo ali celo trojstvo narodov temveč sporazuma, ki je hotel utrditi in izvesti idejo edinstva. Tako tudi v naši današnji situaciji vsak sporazum, ako hoče biti za državo plodonosen, more izhajati samo iz ideje edinstva in imeti za svoj cilj utrditve tega edinstva s provedbo ustave, popolne enakopravnosti vseh članov naroda in čim intenzivnejšega prepletanja vsega našega duševnega in gospodarskega življenja.

Preko sumničnih glasila SLS, ki nerovno odgovarja G. Pribečeviću, da se hoče s tem uničiti svetinje, jezik in kulturo Slovencev, lahko mirno gremo na dnevni red. Vse to in sploh plemenita svojstva posejnih delov naroda niso jugoslovenskemu edinstvu prav nič na poti in noben slučaj ni, da je kulturno delo SDS in njenih prijateljev ravno med Slovencev že precej časa zasedlo prvo mesto. Do grla smo že vsi siti klerikalnih fraz in le pomilovalno moramo bežeti, da leta 1926 list rimske kurije v Ljubljani razmerje Slovencev do Hrvatov in Srbov spravlja v isto kategorijo z razmerjem Slovencev do Italijanov, našo jugoslovensko propagando na primerja s fašističnimi nasilji nad Slovenci!

Zadnji argument SLS za svojo zastavljeno teorijo je ime kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Sicer SLS ve, da se je vsa demokratska stranka zavzemala za naziv Jugoslavije in da je SDS edina stranka, ki naše nacionalno ime širi in uvaža brez strahu in oziroma za razne zaostalosti. Radi imena demokracije niso smeli upravitelj Ustave, ki je pa v svoji vsebini jasna in nedvoumna. Klerikalci pa bi s svojo smešno logiko menda bili zadovoljni, gotovo, pa bi se pritožili ne smeli, ako bi bilo državno ime «Kraljevstvo Srbov, Hrvatov, Arnavtov, Slovencev. Nemcev in Madžarcev», kakršna je pač njihova razvrstitev po številu.

«Težko» vprašanje stavlja glasilu SLS: «Ali se je G. Pribečević le enemu srbskemu učitelju upal dopovedati, da Srbi niso narod.» Da, gospodje Rimljani, upal se je in z njim vsi demokrati. Povedal je vsakemu in označil kot vodilo za vzgojo mladine, da so Srbi narod, a ne več sami zase, temveč skupaj s Hrvati in Slovenci, vezani z njimi po krvi, jeziku, ozemlju in usodi. V čem je tu kako ponižanje Srbov ali opustitev Srbstva, zatajevanje njihove prošlosti, slave in imena, razumen človek ne more uvideti. Isto pa velja za Slovence, ki so v Jugoslovenstvu proširili svoj nacionalni čut na Srbe in Hrvate. O tem se s klerikalno gospodo ne bomo prekerkali. Kar so bil svojčas in so še danes razni separatizmi Kranjcev, Štajercerjev, Prekmurcev, Korošcev itd. napram Slovenstvu, to je danes klerikalno «samoslovenstvo» napram Jugoslovenstvu.

Minulo leto «sporazuma» je vsem dokazalo v praksi, da je delitev državne moči po plemenskih področjih nemogoče, in da je v njej negacija državne ideje. Radi «domaćina» v Zagrebu, škof Jeglič v Ljubljani, Pašić pa v Beogradu, v neprestanem medsebojnem odkrivanju, in danes «sporazum», jutri odkaz sporazuma, večno prerokanje in negotovost, nobena trdna smer, vse to je značilno za današnje razmere, ko je ravno «sporazum» oče vseh nesporazumov.

SLS pravkar pokopava avtonomijo. Vrgla je je čez plot, potem ko je od nje v treh volitvah dobila kandidate. Stori bi prav, da bi zraven v grob položila svoj nesamostojni boj proti jugoslovenski ideji. Kajti, kakor je avtonomija morala propasti, ker je državno edinstvo za našo narodno konsolidacijo potrebno, tako mora separatizem stori žalosten konec napram solcu in veličini jugoslovenskega pokreta.

SLS, da obrne pozornost od svoje sterilnosti in popolnega neuspeha v

Pašićevci postajajo nestrpni

Urlo zanimiva izjava radikalnega voditelja. — Še deset dni hočejo čakati, potem vržejo Uzunovičovo vlado. — Če ne dobe oni vlade, gredo v opozicijo. — Sedaj ostaja le: biti ali ne biti.

Beograd, 27. oktobra p. Nocojšnje «Novosti» imajo v svojem situacijskem poročilu zelo zanimiv razgovor z nekimi radikalom iz glavnega odbora, sedanjim poslancom in bivšim ministrom. Na vprašanje novinarjev, ali se pri radikalih sedaj povrača pomirljivost po želji Pašića, je ta bivši minister izjavil: «Kakšna pomirljivost? Ni pomirljivosti. Stanja je tako da se pri nas ne more dalje vzdržati Nikola Pašić nima kaj povedati. Eto, prišel je pred 10 dnevi ter proučeval situacijo, vlada Uzunoviča na traja dalje. Pogledite promet policije, prosveto, širne in rudnike pogledite, kaj dela oni naš nesrečni tovariš v Zagrebu in kaj je v narodu ki vedno vpije. Vse to je proti nam radikalom Uzunovič je pokazal, da ne razume voditi take stvari. Pogledite, kako je vodil stvar z Radićem. Vzel je za potrebnika Mito Dimitrijevića, on je vzel za potrebnika za razgovore s Korošcem samega St. Radića, namesto da bi sam vodil razgovore. Koroščeva skupina je nosila Radićeva govorenje trikrat no tri ure, pa ni bila na čistem, kaj pravzaprav hoče Uzunovičev mandat. Ko se je Uzunovič javno vračanje kaj je z razgovori s klerikalci, odgovarja on kot ironično: jaz ne odklanjam nobenega, da prida itd. Uzunovič vso to stvar vodi neresno. Sicer on morda to zato tako dela, ker vidi, da je začelo tvoj.

Dalje se razgovor obširno peča s kršitvami prerogativov predsednika Narodne skupščine. Narodni skupščini radi tega preti resna nevarnost. Uzunovič je petkrat sestavljal vlado, Mirko Trifković pa niti enkrat ni bil pozvan, da kot predsednik Narodne skupščine poda svoje mnenje. Radikalci so destokrat pogoltnili ponižanje Pašića, človeka največje avtoritete na Balkanu. Toda radikalna stranka tega ne more več pogoltniti. Na vprašanje novinarjev: «Pa kaj potem? Ali hočete čakati na odločitev Pašića?» je bivši minister odgovoril: «Čakali bomo še 10 dni, pa ako Pašić more je dobro, ako pa ne more, bomo mi storili svojo dolžnost. Dolžnost je taka, da rešimo radikalno stranko žalitev in da dvignemo ugled Narodne skupščine, ki se namrečno ponižuje in izpodkopava med narodom. Pašić ostane vedno naš voditelj, toda nad njim je še nekdo drug, to je stranka in njen interes.» Novinarji so rekli:

Politična bolezen dr. Korošca?

Klerikalni svetopisemski Lazarji še vedno pred vrati. — Minister Srškić bi jih rad spravil v vlado. — Gospod Uzunovič še vedno očee z barvo na dan. — Klerikalci že delajo vladi kuluk na predumem. — Zakaj je bolan dr. Korošec?

Beograd, 27. oktobra p. Veliko pozornost je vzbudilo v političnih krogih zadržanje klerikalcev v današnji skupščinski seji. Vsa opozicija je enodušno odobrvala predlog posl. Svetislava Popovića radi nujnosti zakona o izenačenju davkov. Demokratska zajednica, ki je dosedaj bila z dr. Korošcem v ožjem opozicijskem bloku, je po poslanca Agatonoviću izjavila svojo solidarnost z izjavami poslancev SDS, ki so stali tozadevni predlog. Le klerikalci so se držali potuhnjeno, se niso niti z besedico oglašili ter s tem pokazali svoj popolni desinterese za obupne gospodarske razmere v prečanskih kraljih. Z ozirom na to je ugleden član opozicije izjavil sledeče: «Vidite, da klerikalci hočejo za vsako ceno iti v vlado! Sedaj vlagajo še pismo prošnje s predpisanim kolkom. To pa jim nič ne pomaga.»

Uzunovič je na vprašanje novinarjev za njegovo mnenje o zadnji Koroščevi izjavi, da je pripravljen začeti razgovore z Uzunovičem, rekel: «Ti razgovori se vodijo samo tako potom časopisov. Obvestil Vas bom, kadar bomo začeli razgovore.» Na vprašanje, ali se bodo razgovori kmalu začeli, je Uzunovič odgovoril: «Na to Vam zaenkrat ne morem govoriti!» Iz klerikalnih krogov se zatrjuje, da je dr. Korošec danes obelzel za gripo in da je imel zvečer 39,6 stop. vročine. V koliko je ta vest resnična in ni morda le v zvezi s politično situacijo, se nocoj ni moglo avtentično ugotoviti.

Sarajevo, 27. oktobra n. Včeraj je tu poznno v noč trajala konferenca radikalov, katere se je udeležil tudi minister dr. Srškić, ki je novinarjem podal nastopno izjavo: Vse, kar se je poročalo o politični situaciji, ni točno. Radikalci so s to krizo hoteli dobiti proste roke za pogajanja z drugimi strankami. Po prejšnjem sporazumu z radićevci so imeli radikali vezane roke ter se z nikomur niso mogli pogajati brez sodelovanja radićevcev. To svobodo smo dobili s to krizo in to je pozitivna stvar. Veliki problem, ki jih ima vlada rešiti, zahtevajo, da se vlada razširi. SLS je sicer res konservativna, toda je vladi potrebna za izvršitev velikega programa. Ni res, da je za razširjenje vlade in vstop dr. Korošca razlog sprejem netrinitnih konvencij, ker gre za izvedbo velikega gospodarskega programa, na katerem bodo udeležene generacije in bo tudi država morala prazniti gotov del svojih zvez. Za udeležitev tega programa bodo potrebne velike investicije, ki jih bo vlada v kratkem morala izvesti. Je okoli 10 ponudb za razširitev posojila, ki se imajo brzo rešiti, misli se na dve veliki železniški trasi na Jadran, od katerih je ena strateškega pomena. Razen tega se računa na nekoliko posojil za naše gospodarstvo, posebno za graditev stanovanj. Danes je minister odprtoval v Beograd, baje zato, ker gre za vstop dr. Korošca v vlado, ker je baš on doslej vodil pogajanja z dr. Korošcem.

«Framazoni» in atentati na Mussolinija

Rim, 27. oktobra. o. «Tevere» piše, da je takoj po atentatu, ki ga je nameraval izvršiti Zan'boni na Mussolinija, nastal sum, da je napad bil zamišljen in pripravljen v italijanskih in francoskih framazonih krogih. S-daj baje podkrepila ta sum tudi sodni spisi, ki pravijo, da so za atentat odgovorni razni framazoni, med katerimi je tudi ravnatelj mednarodnega delovnega urada v Zenevi Albert Thomas.

Italija naj dobi mandat nad Sirijo?

Berlin, 27. oktobra (be.). «Daily Telegraph» poroča, da se razna znanja ministrstva informirajo, ali namerava Francija s privoljenjem Država narodov odstopiti kolonialni mandat nad Sirijo Italiji.

Radićevci in radikali proti nujnosti izenačenja davkov

Burna seja Narodne skupščine. — Vlada večina glasuje proti predlogu posl. Popovića, da naj se zakon o izenačenju davkov predloži Narodni skupščini v pretres tekom petih dni. — Značilen molk klerikalcev.

Beograd, 27. oktobra p. Današnja seja Narodne skupščine je pričela se okrog pol 11 s čitanjem zapisnika včerajšnje seje. Čital ga je tajnik Bačinić tako tiho in počasi, da je opozicija izrekla ostro grajo. Ko je končno bil zapisnik prečit, je poslanec Vilder ugovoril, da iz zapisnika ni razvidno, kako je podpredsednik Pasarić včeraj kršil poslovnik v diskusiji povodom predloga dr. Svetislava Popovića o delovanju odbora za izenačenje zakonov. G. Pasarić včeraj ni dopustil, da bi se razpravljalo o nujnosti, marveč je samo dovolil, da se je glasovalo o samem predlogu. G. Vilder zahteva v zapisniku dodatek, da je G. Pasarić kršil poslovnik ter da sta on (Vilder) in dr. Lukinić proti temu protestirala G. Pasarić, ki je zopet predsedoval, in tajnik tega nista hotela avazovati in je večina Vilderjev predlog odklonila.

Nato je skupščina prešla na diskusijo o predlogu dr. Svetislava Popovića, da se zakon o izenačenju davkov tekom pet dni predloži Narodni skupščini. Dr. Popović obrazloži svoj predlog s poudarkom, da je ta zakon državi skrajno potreben. Že pred meseci je bila izglasovana nujnost za ta zakon, ki predlog, toda že od maja se sploh niso vršile seje odbora. Nadalni govornik Agatonovič v imenu demokratske zjednice izjavlja, da se priključuje predlogu dr. Popovića. Čudi se, da vlada večina, ki mnogo govori o tem zakonu v demagoške svrhe, noče o njem niti čuti sedaj, ko bi se ta zakon moral provesti. Burli prizori so nastali, ko je Agatonovič vzkliknil napram radićevcem: «Vi molčite! Mar vam je vlada stavila ključavnico na usta!» Nekateri radićevci so poleteli tik do tribune, poseno pa je radikal Pešić pretil Agatonoviću. Predsedujoči Pasarić poziva Agatonovića k redu. Šele čez čas nadaljuje Agatonovič svoj govor ter poziva vso Narodno skupščino, da izglasuje nujnost tega predloga. Odgovarja mu predsedujoči radićevcev Pasarić, da o nujnosti kratkotrajno ne more biti govora.

Besedo povzame finančni minister dr. Pešić, izjavja, da je predlog po poslovniku neustemen. Osnutek zakona je v odboru do-

mala gotov, toda delo je obsežno in predvsem ni res, da bi vlada bojkotirala izenačenje zakonov. (Dr. Andjelinić: Tako vsaj piše vladni list «Dome!»). Dr. Perić nadaljuje, da se v osnutku zakona nahajajo nekatere težke točke in je treba časa in resnosti, da se dovolj pretresejo. Te težke točke niso nastale iz nesporazumov med radikali in radićevci, marveč se bo vladna večina še sporazumela o teh rezerviranih členih, nakar bo osnutek zakona kmalu predložen Narodni skupščini.

Govoril je še dr. Popović, ki je pobijal navedbe dr. Perića. Pri glasovanju so radićevci in radikali vzajemno odklonili nujnost dr. Popovičevega predloga.

Narodna skupščina je nato prešla na dnevni red, ter je nadaljevala razpravo o osnutku zakona glede selitvenih stroškov za častnike in vojaške uradnike. Dr. Sečurov (div.) izjavja, da bi bil vojni min. moral pred petimi leti staviti ta predlog, ne pa da zahteva naknadne kredite za minula leta in to v času, ko se znižujejo doklade uradnikom in ko je država v težki gospodarski krizi. On v imenu demokratske zajednice ne more dopustiti, da bi se častnikom izplačevale tako visoke vsote, ker vojsko potrebujemo za obrambo države, ne pa za reprezentanco. Nadalni govornik Demetrović (sam dem.) opozarja na veliko nepazljivost vlade napram preobremenosti naroda z davki in dajtevami. Ugotavlja veliko sramoto, da se v naši državi še vedno nahajajo kronski upokolenci.

Pri členu 9. je bil sprejet amandman: s tem se doklade izpremenijo z onimi dosedanjimi posebnimi dokladi, ki so bile predvidene v točki 3 sklepa ministrskega sveta št. 7500 iz leta 1924, dodatki sklepa št. 2800 iz leta 1924 pa ostanejo v veljavi. Ukinjen je člen 29. Zakon je bil izglasovan s 139 glasovi proti 18 glasovom. Prihodnja seja bo jutri ob 10. z dnevnim redom: 1.) pretres poročila odbora o predlogu zakona zrakoplovne konvencije, 2.) volitev odbora za proučevanje zakonskega predloga o konvenciji z Rumunijo glede dvostolinskih posestev v obmejni coni.

SDS za pospešitev volitev v oblastne skupščine

Poslanec Grisogono je predložil Narodni skupščini predlog o izpremembi zakona o oblastnih samoupravah, s katerim naj bi se onesposobilo nadaljno zavlačevanje razpisa oblastnih volitev.

Beograd, 27. oktobra. r. Poslanec dr. Prvislav Grisogono (SDS) je predložil Narodni skupščini predlog zakona o izpremembi zakona od 26. aprila 1922. o oblastnih in srezkih samoupravah. Dr. Grisogono zahteva nujnost za svoj osnutek zakona, ki se glasi:

Čl. 1. Prva točka čl. 8. zakona od 26. aprila 1922 se menja od besede: «Volitev članov» pa do «na predlog ministra notranjih del» in se mora glasniti: «Volitev članov oblastne skupščine, ki se bo vršila isti dan v vsej državi in to drugo nedeljo v mesecu decembru, se določi s kraljevim ukazom na predlog ministra notranjih del.»

Čl. 2. Točka 2. prehodnih določb istega zakona ki pričenja z besedami: «V roku treh mesecev» ter končuje z besedami: «Volitev v oblastno skupščino», se črta.

Čl. 3. Izvršitev tega zakona se poverja notranjemu ministrstvu.

Čl. 4. Ta zakon se uveljavlja čim ga kralj podpiše in dobiva zakonito moč, čim bo objavljen v «Službenih novinah».

V obrazložitvi tega zakonskega predloga se poudarja važnost izvedbe onega

dela ustave, ki govori o samoupravah. Stvari same ni treba posebej pojasnjevati. Dosedanje politične razmere so oteževale izvedbo tega, ali sedaj so odpadli zunanji politični razlogi, ker velika večina Narodne skupščine danes zastopa in izraža voljo za izvedbo ustave. V vprašanju oblastnih samouprav imamo edino formalno oviro v tolmačenju predpisov o izvedbi prvih volitev za oblastne samouprave. Po čl. 8. prvi točki zakona se volitve izvršijo prvo nedeljo meseca oktobra, a po točki 2. prehodnih določb se imajo prve volitve izvesti v roku treh mesecev po uveljavljenju zakona od 26. aprila 1922. Očitno je ta izredni rok bil določen zato, da ne bi predložil odlagali volitev. Medtem je brezuspešno poteklo že šest rokov, ne da bi se bile oblastne volitve izvršile. Jasno je torej, da je navedba tega roka postala brezpredmetna ter da onemogoča razna samovoljna tolmačenja in otežuje izvedbo volitev. S predloženim dr. Grisogonovim osnutkom zakona se odpravljajo vse te možnosti in tako bi se v najkrajšem času lahko vršile volitve za oblastne samouprave.

Novi koraki za rešitev rudarske krize

Zastonniki delavstva so pri posvetovanju z vlado predlagali brezobzeven pričetek dela. — Ogromna škoda radi šestmesečne stavke.

London, 27. oktobra. (lod.) Včeraj se je posvetovala deputacija vrhovnega sveta delavskih zvez z Baldwinom o položaju v premeovni krizi. Vlada je dala razumeti, da ne more storiti nikakih odločilnih korakov, dokler se ne izkaže, da imajo delegati delavskih zvez zadostna pooblastila. Ministrski predsednik je končno izjavil, da je vlada pripravljena v tem primeru posredovati. Zakladni minister Churchill je naglašal, da vlada ne more prisiliti rudarjev, da se vrnejo na delo, niti lastnikov, da delajo z izgubo. Vsek ima pravico, da stavi vladi za rešitev krize primerne predloge, katere bo upoštevala, ako bodo resni. Churchill je nadalje rekel, da so se ugodnosti, ki so jih živale delavske zveze, v mnogih slučajih zlomile, tako da je revizija zakona o delavskih zvezah v marsičem postala potrebna. «Daily Express» piše, da je deputacija predlagala vladi, naj se delo brezobvezno zopet prične, trko da se lahko sklepa, da se bo v prihodnjih dneh našla podlaga za konsestavke.

Kakšno škodo ima doslej Anglija od ru-

darske stavke, se vidi iz tega, da je morala dobiti država meseca septembra iz inozemstva za 3.940.880 dolarjev premoza, to je četrtino normalne porabe. Zaposleni delavci, približno 240.000, nakopile približno enako množino tega kuriva. S tem bi bil angliški konzum krit do polovice. Vsled pomanjkanja premoze trpe največ ladjeedelnice. Od 98 ladjeedelnice je zaplenjenih le 13. Težko je prirediti tudi vsled nezadostnega premoza tekstilna industrija. Tako dela 200.000 delavcev v 400 predilnicah in tkalnicah. Breadfordu je po par ur na dan.

Dumini v ječi

Rim, 27. oktobra. o. Amerigo Dumini je bil obsojen na 14 mesecev ječe, ker razlil Mussolinija, je bil včeraj priveden iz Rima v kaznilnico v Viterbu, kjer bo moral odsedeti razen te kazni tudi štiri leta, na katere je bil obsojen v Matteottijevem procesu, pa so mu bila na podlagi amnestije odpustena.

Skrivnostni politični sestanek v Nieswiczu

Tajna posvetovanja Pilsudskega s poljskimi monarhisti na gradu kneza Radziwila. — Veliko vznemirjenje v poljski javnosti. Kdo se je udeležil sestanka. — Zanimivi časopisni glasovi.

Varšava, 27. oktobra t. Iz oficijelne vira poročajo, da je predsednik vlade Pilsudski posetil z ministroma za pravosodje in za narodno brambo v Nieswiczu grob svojega bivšega pobočnika kneza Stanisława Radziwila, ki je padel v bojih leta 1920. Predsednik vlade je bil dva dni na gradu, kjer so se zbrali tudi najuglednejši zastopniki poljskega plemstva, veleposestniki vzhodnih vojvodstev in voditelji vilenške monarhistične stranke. Na banketu st. izreka bivši zunanji minister knez Radziwili in knez Eustach Sapieha napitnici maršalu Pilsudskemu.

Med drugimi so se zbrali na gradu kneza Karel in Janus in knežinja Radziwili, knez Czartoryski s soprogom, hčerko bivšega avstrijskega nadvojvode Stefana, grof Jožef Potocki, knežinja Czertwertynska, kneza Eustah Sapieha in Lubomirski in mnogo drugih članov visoke aristokracije. Nadalje so prišli iz Vilna predsednik vilenške zveze veleposestnikov grof Debeski, zastopnik vilenških monarhistov grof Tyszkiewicz in Obiezierski in urednik monarhističnega »Słowa« Mackiewicz.

Varšava, 27. oktobra d. O posetu ministrskega predsednika Pilsudskega na gradu kneza Radziwila v Nieswiczu se čujejo te le podrobnosti:

V rodbinski grobnici na gradu je bila slovesno okrašen kista kneza Radziwila, padlega pobočnika maršala Pilsudskega. Svečanosti je prisostvoval tudi sam predsednik vlade Ceremanija, ki je bila v znak pietete do hrabrega pokojnika, le hkrati nudila priliko, da se zberejo kolikor močijo vsi veleposestniki in potomci poljskega plemstva na gradu. V tem pogledu dobiva stvar politično obsežnost. Doslej so namreč narodni demokratje zastopali interese veleposestnikov, ki so zato gromito podpirali njihovo stranko. Sedaj gre omenjenim samim politično organizirajo in stopijo na stran vlade. Verjetno je, da bo nova stranka, do čije formalne ustanovitve mora kmalu priti, nastopila samostojno že pri prihodnjih volitvah.

Socijalno - demokrati »Robotnik« piše, da je socijalni demokraciji vseeno, kakšno politično mafija tvori ozadje sestanku v Nieswiczu. Demokratje smatrajo, da gre za spletke, ki naj bi omogočile konservativnim monarhističnim krogom, da pod vodstvom nekaterih plemenitih rodbin še enkrat nastopijo v zgodovini Poljske. Oficijozna »Epoka« in »Głos Prawdy«, glasili maršala Pilsudskega, se v tej zadevi ne spuščata v komentarje. »Gazeta Poranna« pravi, da je obisk min. predsednika v Nieswiczu hkrati s sestankom veleposestnikov iz vse Poljske velikega in dalekosežnega pomena in da stvar seveda ne bo ostala brez posledic. List pravi, da so bili na Radziwilevem gradu navzoči tudi monarhisti iz Vilna in uredniki raznih monarhističnih časopisov.

Ni čuda, da se je politična javnost polastila precejšnja nervoznost. V javnosti so se leli širili glasovi, da gre pri vsej stvari za propagando, da bi drugi knez Radziwili kandidiral za poljskega kralja.

Varšava, 27. oktobra d. »Kurier Warszawski« piše, da ima sestanek min. predsednika Pilsudskega z zastopniki veleposestnikov v Nieswiczu velik politični pomen. Na tem sestanku se namreč razpravljalo o sodanem položaju Poljske in o stališču veleposestnikov do raznih aktualnih vprašanj. Prisostvoval maršala Pilsudskega v Nieswiczu daje gotovim listom povod za razne, večinoma fantastične komentarje in govorice. Časopisje se v presoji sestanka min. predsednika z veleposestniki in plemenitimi večinoma strinja v tem, da gre pri teh razgovorih za to, da pridobi vlada magmat, ki so doslej stali državnemu življenju ob strani, za aktivno sodelovanje. Praktično gre pri tem za to, da se preneči združitev veleposestnikov in plemenitstva, ki so doslej od ključa do ključa nastopali skupaj z narodnimi demokratji, ki so v ostri opoziciji proti vladi. Hkrati nal bi se skušalo doseči, da bi sodelovali v vladi z delom narodno-krščanske stranke pod vodstvom Pilsudskega.

Inicijativa za priključitev mora biti v Avstriji!

Nadaljevanje priključitvene propagande. — Mussolini pripravljen popustiti proti koncesijam?

Dunaj, 27. oktobra d. Tu je imel pred kongres povabljenih, med katerimi je bil tudi nemški poslanik grof Lerchenfeld, raznelet berlinske »Germanie«, tajni svetnik Rihard Kuenzer predavanje o združitvi Avstrije z Nemčijo, zlasti pa o zvezi med »približanjem« in »združitvijo«. »Približanje« se zrcali v imenih Locarno in Thoiry. Ovine »združitvi« so le zunanje politične. V Italiji ni bil upor šel nikdar tako velik kakor sedaj pod Mussolinijem. Vendar bi bil kakor vse kaže, tudi Mussolini pripravljen

popustiti, seveda češkoslovaške in odvisno od zadržanja Francije, kjer so mnogi vplivni politiki napravili veliko pogreško, da zahtevajo za nadaljevanje thoirijske politike garancijo, da bi Nemčija prepovedala agitacijo za združitvi z Avstrijo. Inicijativa za pridružitvi mora biti vsekakor v Avstriji. Naglašati je treba vedno in povsod pravico samoodločbe narodov v Evropi ne bo prej pravega mira, dokler se ta zahteva ne izpolni.

Obupno finančno stanje našega prometa

Ostra kritika poslancev v finančnem odboru. — Ekspozice ministra prometa dr. Vase Jovanovića, ki priznava pogoške, a pravi, da je sirotinja tudi Bogu težka.

Beograd, 27. oktobra. p. Plenum finančnega odbora je imel danes sejo od 17. do 20. Kot prva točka je bila na dnevnem redu vojitve sekcije za prošnje in pritožbe. Izvoljenih je bilo 6 radikalov z Andrej Problemom na čelu. 4 radičevci ter po en zastopnik demokratov, samostojnih demokratov, klerikalcev, maslimanov, hrvaških federalistov, zemljoradnikov, ter Jovanovičevci in Nikičevci. Nato so prešli na drugo točko: predlog zakona o naknadnih kreditih za proračun 1927-28. Referent prometnega ministrstva Nedoljković je pojasnil, da so krediti ki so predvideni za poročeno nezadostni in so torej potrebni naknadni krediti.

Razpravo je otvoril poslanec Sečerev, ki je konstatiral, da je bil naš promet v mesecih aprila, maja, junija v deficitu za 335 milijonov dinarjev. Ako bi se tako nadaljevalo vse leto, bi bilo ministrstvo za promet v deficitu za eno milijardo in 200 milijonov. Sicer pa se opaža deficit tudi v vseh drugih državah. Zato je treba poiskati, kako naj se ta stvar reši. Poslanec Salih Bajić je govoril visoke železniške tarife in veliko število brezplačnih voznih listov; zahteval je, da se uredi vprašanje pokojnine železničarjev. Za njim je dobil besedo Svetislav Popović, ki je konstatiral da je finančno stanje ministrstva obupno. Prometni minister jemlje iz enega žepa in meče v drugega. Velike težave v prometu dela veliko strankarstvo, ker se brez dovoljenja radikalne stranke ne more imenovati danes niti noben služitelj. Dalje je govoril Joca Jovanović-Pišon, za njim pa samostojni demokrat Demetriovič, ki je zahteval od ministrov, da podajo ekspozice. Ne more se dopustiti, da vlada nekrita paralizira. To, kar se dela v prometu, kaže da država ni sposobna upravitelj promet v svoji režiji. Tak promet ne more biti aktiven. Finančni odbor mora to preučiti, pa tudi ostala državna podjetja, morajo uvesti nove metode, ki bodo odpravile naš promet. Imamo dve milijardi letskih dolgov. To povzroča veliko kriz, posebno gospodarskih. Proti se temu, da bi se uklenil kredit 5 milijonov za pomorske svetilnike. Pred dvema letoma je Anglija zahtevala, da se vprašanje svetilnikov izroči mednarodni komisiji ter je bila nevarnost, da bi mi prišli pod kontrolo Italije. Za njim so govorili Smolčić, Veljković, Stanković, Komljenović in Oto Gavrilović, navedel je povzel besedo prometni minister dr. Vasa Jovanović.

On prizna, da so pogreške, toda ne more se drugače sirotinja je tudi Bogu težka. Prometno ministrstvo se mora držati iz

lastnih dohodkov. Ako bi se moglo oprostiti glavne kontrole in promet postaviti na komercialno bazo, bi bilo mnogo boljše. Administracija ni dobra. Prometno ministrstvo ni v urejenem stanju, posebno težkoče so z direkcijami. Velike poplave so otežile promet. Takih poplav je bilo 50 let. Porušeni most pri Bogujevu je napravil veliko škodo. Tri nesece se proga ni rabila ter je naravno, da so dohodki padli. Vsi delovci je ostalo neizplačenih 50.000 vagonov. Zelenica na ta način ne more vršiti svoje naloge. Minister dela vse, da zmanjša izdatke. V zadnjem času se je tovarni promet izboljšal. On upa da bo deficit manjši. Pripravlja, da je strankarstvo velika bolezen ter se trudi, da to odpravi. Minister dalje brani svoj predlog za izpremembo člena 205 zakona o železniškem osebnosti. Dalje navaja, da se mu je posrečilo kupiti premog od proizvajalcev za 15% cene. Pripravil je pravilnik za izdajo brezplačnih voznih listov. Nato navaja, da ministrstvo pripravlja definitivni načrt za graditev železnice v naši državi. V to svrhu je konzultiral večje število strokovnjakov iz vse države ter se namerava ta načrt sprejeti v obliki zakona, ki se ne bi mogel več izpremeniti, in ki bi predvideval graditev železnice v vsi državi. Glede upokojencev se brani, češ da nima denarja. Glede tarif navaja statistiko, po kateri ni nismo dražji, kakor druge države.

Za ministrom je govoril Se Stanković iz Jovanovičevega kluba, ki je govoril sicer proti vladi, glasoval je pa za vladni načrt tako, da je bil sprejet z 18 glasovi proti 8 glasovom. Prihodnja sela bo v petek ob 10., na kateri se bo nadaljeval pretres o gospodarstvu v državnih ustanovah.

Smrtna obsodba v Moskvi
Moskva, 27. oktobra. d. V velikem procesu proti ukrajinskimi protirevolucionarjem je bila večkrat razglašena obsodba glavnega obtožence, monarhista Urenjuka. Obsodjen je bil, kakor je bilo pričakovati, na smrt. Obtožence dolže zarote z bivšim velikim knezom Nikolajem Nikolajevičem. Posredoval je bivši francoski častnik generalnega štaba Guerry v Odesi. Obtoženci so tudi zvez s protivolumstvom poljskega generalnega štaba. Dva obtožence, Kamis in Popov, sta bila obsojena na deset let ječe, ker je sodišče »maršalo, da zarota sama ni mogla biti resna. Trije obtoženci so bili radi sodelovanja obsojeni na eno leto, osem pa je bilo oproščenih. Na smrt obsodjen Urenjuk je vložil prošnjo za pomilostitev, ker je vse priznal. Verjetno je, da mu prošnja ne bo odklonjena.

Četrta obletnica fašistovskega pohoda na Rim

«Raba sila in poseganje po izjemnih neredbah ob vsaki dnevi, češ, ni dokaz moči, marveč slabe volje, kajti resnična moč vlade je v sposobnosti in avtoriteti. Na izjemnem stanju se pogubi vsaka vlada.» (Giolitti.)

Letošnja proslava fašistovskega pohoda na Rim mora po napovedi poteti najslajnejše, da bo imponirala notranjosti in zunanosti. Mussolini zna aranžirati take svečanosti in pripravljen je, da dosega z njimi željene uspehe.

V državi vlada velika napetost. Ni vse vedno diktatorju in fašizem ne obvladuje brez odpora položaja v državi. Po ječah tižijo »conservativi«, komunisti, republikanci, mnogi jih je ušlo čez mejo. Letos je bil ukaz nezapršen lov na vse, ki se brezpogojno ne strinjajo s fašizmom. Ovdaje se prilagajajo v vedno večjem številu. Pri razpravi se šestkrat ne da v toženo dokazati nikakr krivda, maršateri je oproščen ali sedel je do razprave v zaporu par mesecev.

Smrtna kazen se znova sprejema. Sloveči italijanski pravnik Mancini je za svoj čas označil za dete absolutizma. Njena uvedba pravi, kako je močno protifašistovski gibanje, potrjuje pa tudi voljo prvega ministra, da hoče ostati na svojem mestu. Mussolini se vedno bolj uči v misel, da vodi fašizem do stvaritve imperija, ki otvori Italijanom pot v široki svet. Pri ogromnem njegovem trudu mora v stran vse, kar mu je na poti. Zakonodajna je vprežena v delo za njegove cilje in brezobzirno prime vsakega, ki se drzne motiti ga na pohodu.

Žitna borba je dala dobre rezultate. Letos je bilo vreme tudi v Italiji neugodno, vendar se je pridelalo na 4.915.000 ha okoli 60 milijonov kvintalov žita. Brez borbe bi bilo pridelka komaj 45 milijonov kvintalov. V svojem govoru v rimskem gledališču Costanzi 10. t. m. je rekel Mussolini, da se mora doseči, da obrodí vsak izmed 5 milijonov ha 15 kvintalov žita kar bi znašalo 75 milijonov kvintalov. Za prihodnje leto je zahteval 1 kvintal več nego letos, tako da bo pridelka 65 milijonov kvintalov. Ko se je Mussolini pred kratkim mudil na kmetih pri svojih, je tam sedel in oral. Vzporedno razlaga javnosti conte Volpi, v tako ugodno situacijo prihajajo državne finance. V Genovi je imel govor, v katerem je obrnil finančno politiko fašistovske vlade. Ljudstvo mora imeti zaupanje v strukturo italijanske ekonomije. Pri tem je ostro žigosal vse poskuse za izkoriščanje denarnega položaja. Iz njegovih izjavanj je bilo razvidno, da imajo mnogi protivniki fašistovske finančne operacije. Conte Volpi je v poročilu prvemu ministru 21. t. m. naznanil, da je bil letošnji mesec september zgodovinski za italijanske finance. Notranji javni dolg, ki je do 30. junija t. l. ob zaključku finančnega računa 1925/26, narasel do 91.300 milijonov, se je znižal samo v enem četrtletju, to je do 30. septembra 1926 na 88.414 milijonov. Volpi se predstavlja za izredno velikega operaterja, ki da Italiji neizpodbiten finančni temelj.

Pane bigio, črn kruh, je simbol italijanskih gospodarskih razmer. Mussolini išče korenite odprave gospodarskemu položaju. Za črnim kruhom pride bel, za sedanjimi finančnimi težavami blagostanje. Italijanski um in italijanska roka se morata zaposliti v svetlu. Na desetletni proslavi fašistovskega pohoda so se čuli vznešeni velikli, da je stisnjeno italijansko ljudstvo našlo moč, ki je njegov največji condottiero... Rimski orel razpenja svoja krila in se pripravlja, da bo nadaljeval prekinjen polet. Vodilna zvezda, ki je bila z tonila, se znova poraja na horizontu... Zopet slišimo prire, da je vse pripravljeno na ukaz za odhod, kamorkoli veli usodni trenutek. Italija se mora razmahniti. Leta 1862, je imela 25 milijonov prebivalstva, l. 1901. je 32 milijonov, sedaj jih je 40.547.890 doma in zunaj okoli 2 milijona. Italijanski družini, ki imajo nad 10 otrok, je 18.350. Umevno, da išče Mussolini i urodno rešitev emigracijskega problema, da bi se razlila italijansko ljudstvo po Evropi, Afriki in Ameriki. Težke so naloge sedanje Italije.

Krivda generala Ga de

Vojni minister Udržal odgovorja na interpelacijo v senatu. — Senat odobril vladno deklaracijo.

Praga, 27. oktobra

Na včerajšnji seji senata je odgovoril minister za narodno brambo Udržal na nujno interpelacijo senatorjev Hellerja in tovarišev glede afere generala Gajde. V dvorani so bili navzoči skoraj vsi senatorji. Izjave je poslušal senat z največjo pozornostjo. Le tu in tam so komunisti delali medkloče, niso pa motili govornika.

Minister Udržal je avdoma dejal, da sta major ruske legije v p. Jaroslav Kratochvil in major Ivan Solovjev dne 20. junija t. l. izjavila dr. B. Boučku na zapisnik, da se je general Gajda po svojem povratku iz Rusije leta 1920 potegoval s posredovanjem ruskega polkovnika Arkadija Krakovičkega za službo v sovjetski vojski da se je obvezal, da bo sovetom dajal zaupne informacije iz francoske maršalske šole in da je v resnici prodal Rusiji za 5000 \$K izvestne informacije. Dr. Bouček je prijavil začetkom julija t. l. zadevo ministrstvu za narodno brambo. Ker je bil general Gajda takrat namestnik šefa generalnega štaba in ker so oziroma narodne brambe in prestiza republike zahtevali, da se v tej mučni, a hkrati delikatni zadevi postopno skrajno previdno, ni odredilo ministrstvo takoj sodne preiskave, ampak je poverilo posebni komisiji treh generalov nalogo, da zaupno preišče zadevo, zlasti ker datira stvar kakih 6 let nazaj in niso podatki preveč jasni in predvsem ugotoviti, ali so dati pomeni za izročitev generala volakemu svideli. Zato je bilo najprej potrebno, da pusti general Gajda svojo službo, dokler se ta preiskava ne konča.

Takratni vojni minister Svrvoy je povabil generala Gajda k sebi in mu razložil zadevo. Hkrati mu je do rešitve stvari dal dopust. Gajda ni priznal teza dobrega namena ministra, da bi se afera obravnavala zaupno. Tako je vse zadeva prišla na neodgovoren način v javnost. S tem so nastale precejšnje težave in se je gladek potek preiskave oviral.

Komisija generalov je preiskala, ali tvori obtožba proti generalu Gajdi sodno kaznivno delanje. Vprašanje je bilo, ali je utemeljen sum, da je general zakrivil hudodelstvo vojaške izdaje. Po zakonu je sodno kazniv le oni, ki izda tuj državi nekaj, kar mora v zaščito češkoslovaške republike ostati tajno. Francoska republika ni pod zaščito češkoslovaških zakonov. Tudi ni šlo tu za delanje zoper zavezniško državo.

Po vseh teh ugotovitvah je komisija poročala, da v zadevi generala Gajde ni poudarila da uvedbo sodnega postopanja proti njemu. Ni pa dvoma, da se je Gajda pregressil zoper dolžnosti in ugled svojega stanu in da je s tem spraviel dober glas češkoslovaške vojske v nevarnost. Zato je bila proti generalu uvedena disciplinarna preiskava. Že 7. avgusta pa je Gajda zaprosil za superarbitracijo in je bil po končanem zadevnem postopanju 14. avgusta upokojen.

S tem pa zadeva nikakor še ni končana, ker se disciplinarno postopanje nanaša lahko tudi na upokojene častnike. Zato je ministrstvo za narodno brambo uvedlo 7. oktobra proti generalu Gajdi disciplinarno preiskavo, ker je vsa stvarina, ki se je sčasoma nabrala proti Gajdi, potrdila prvotni sum in ugotovila krivdo novih disciplinarnih prestopkov.

Vlada si je vedno svesta svoje dolžnosti do varnosti države in do zaščite ugleda vojske, v katero se ne sme zanesti politika. Zato je tudi naravno, da je zlasti v vojaški službi tem večja odgovornost, čim višji je čin in zato tudi kaznivost. (Živahno odobravanje.)

Senat je potem v nočni seji končal debato o vladni deklaraciji in je ob 23. sprejel s 73 proti 56 glasovom Z odobravanjem je vzel tudi izjavo ministra Udržala o aferi generala Gajde na znanje.

Pripravlja se na njihovo rešitev tudi z orožjem. 9742 fašistov z 987 987 člani nastopi letos na veliki fašistovski praznik, po italijanskim mestih in selih. Vojaško se opremlja fašistovska stranka. Svojo milico ima Mussolini poleg redne vojske in vojaški duh se seli že v osnovno šolo. Črno arajco nosi otroci, mladeniči, mož in starec. Mussolini pripravlja Italijo vsestransko na četrtnje naloge, ki jih bo prestala z najboljšim uspehom. Da bi jo utegnil doleteti poraz, to je po njegovi pameti izključeno.

Tudi Jugoslavci imajo v mislih na svojih proslavnih prireditvah. Sloh pa jim lebi vedno pred očmi. Včasih se ji sladkajo s »prijateljstvom«, včasih ji očitno pokazuje sovraštvo. Na Srezniku je pritrjena fašistovska plošča, ki obeta pohod na hrvaška tla, na Triglav so bili letos italijanski vojaki privlekli top, ki je odmeval po slovenskih planinah. Na Reki so postavili v pristanišče beneškega leva, ki rjove po Dalmaciji.

V Julijski Krajini doni iz fašistovskega slavlja neizproseno do drugorodcev. Se lani je pisal tržaški »Piccolo«, da drugorodci ljubijo svoj jezik in svoje običaje, italijanski naj se razširi med nje kot drugi jezik, dobro je, da se učijo gojiti svoj jezik v šolah, ki jih vodi in nadzoruje država. In kaj je danes? Se doma v družini skoro ne bodo smeli Slovenci govoriti svoj jezik. Silvio Benico je razlagal popraj v istem listu, da mora narodom v duhu nesreče ostati vsaj nekaj svetlega in nedotakljivega, in to je: pravica do občanka. Danes ublta drugorodce, teror, ki je neizbrisni madež na Mussolinijevem fašizmu.

V rimski zbornici je izjavil ugleden državnik Luzzatti kot poročevalec o anekdotičnem zakonu: Razven, kar je potrebno za vojaško varnost, se morajo drugorodci čutiti svobodno v izvajanju svoje kulture, svojega verskega življenja, v upravnem in gospodarskem življenju.

Mussolini pa ima o vsaki stvari le svoje mnenje. Resnega obraza, s stnim povdankom je rekel nemški demotični iz Poudžija na njene pritožbe, ki so sliče jugoslovanskim iz Primorja, po nemško: Rom ist mächte und gerecht. (Rim je močnejši in pravičnejši.)

Pravičnost poč ni fašistovska posebnost. To so skušali in skušajo ne samo drugorodci, temveč tudi Italijani sami. Položil v današnji Italiji kljub lepim poročilom o uspehih fašistovskega gospodarstva in državnih finane in kljub vsem proslavam, ni možen. Zdi se, da Italija po tej poti ne pride nikdar do one stvarne blaginje, katero prorokuje Mussolini, kar čezmogo pri našta le moč arca in duševnost, ne pa močne roke in vrline orožja.

Rim, 27. oktobra. l. V smislu sklepov velikega fašistovskega sveta se mora četrta obletnica pohoda na Rim proslaviti najslajnejše. Jutri mora fašistovska stranka razkazati vse svoje moči, naraščajočo in vojaško, politično, sindikalno, korporacijsko in upravno. Dan se bo v vsaj državi praznoval kot praznik. Vsi člani fašistovske stranke in člani sindikalnih federacij vsega skupaj 20 milijonov državljanov, je mobiliziranih za jutri. V Rimu se bo zbral naborec vseh polkratnih srednje Italije. Vršila se bo velika parada in Mussolini bo imel ob tej priliki velik govor. Fašisti se bodo oblikli vsi v črne arce. Ponudilo in zvečer se bodo vršile v vseh fašistovskih sedežih družabne prireditve. Mussolini je izdal za proslavo poseben proglas. Manifestacije bodo vojaškega značaja in kakor pravi fašistovski službeno glasilu, se bodo morale vršiti kar najbolj disciplinirano. Dne 31. oktobra pa se bodo zbrali v Bologni vsi častniki fašistovske milice in tudi mnoge čete. Oddelke fašistovske legije bodo poslale v Bologno oddelke konjenice in kolesarjev.

Katastrofalen potres

Stuttgart, 27. oktobra. d. Potresna opazovalnica v Hohenheimu je večeraj zjutraj ob 5.50 začela registrirati katastrofalen potres v daljavi 14.000 do 15.000 kilometrov, ki utegne biti v Tihem oceanu. Zaznavanja so trajala cele štiri ure. Potres je bil tako močan, da so posamezni valovi parkrat obkolili zemeljsko oblo in so jih aparati vedno znova registrirali.

Politične beležke

Klerikalci vsak dan ceneje na prodaj

Kdor je te dni opazoval obnašanje SLS v skupščini, je na mestu bivših trinogov videl spokorjene janjce, ki so se plašno gnetli okrog radikalov proseč za vstop. Stanovnjaki zakone so hvalili na vse pretege in celo »levičarski« dr. Gosar je delal komplimente ministru za socialno politiko Simonoviću, ki so ga na kongresu delavskih komor tako živahno naslikali delavski zastopniki. Včeraj so klerikalci zatajili tedi borbo za izenačenje davkov. Vse to očividno, da se prikupijo radikalom. Ko je SDS videla, da je v vladni koaliciji boj zaradi čimprejšnjega sprejetja davčnega zakona, je sklenila podpreti akcijo za izenačenje s tem, da v javni seji skupščine zahteva, da se delo v davčnem odboru pospeši in zaključi. Vsa vsa javnost ve, da ga zadržuje radikalna stranka SDS je s svojim nastopom hotela prisiliti radikale, da pokažejo barvo. To pa ni bilo prav našim klerikalcem. Močljali so kot grob in molče podprli s tem radikale. Se več: Proglasili so akcijo SDS za — demagogijo. Kje pa naj SDS razvija svoj boj za izenačenje davkov? Ali morda zunaj v hribih, v Beogradu pa naj molči? Zdi se, da je SLS popolnoma izgubila glavo in da je še vedno na prodaj in to vsak dan ceneje.

Dr. Korošček pot skozi vice

Radikali hočejo ubogemu dr. Koroščku temeljito pregledati obisti. Spreobrnilo so ga k vidovanski ustavi, zdaj ga hočejo še moralno oprati zaradi znane afe z ameriško robo. »Slovenec« triumfira, da anketni odbor ne najde na delu ministra dr. Koroščka nobene napake. Ne najde je v doslej predstavljenih aktih, ki jih je minister za socialno politiko Simonović dostavil popolnoma neurejene. Seje anketelega odbora radi ameriške robe se nadaljuje. Nismo škodoželjni in tudi dr. Korošček ne želimo nič slabega. O tem naj se klerikalci prekleajo z Ljubo Davidovičem in tistimi radikali, ki so interpelacijo sprožili. Verjamemo pa, da bo dr. Korošček očiščen in rehabilitiran, če bo to neobhodno potrebno za njegovo zveličanje v vladi. Z Radicem je bila stvar še bolj bridka, pa je vendar zlezal iz luknje na ministrski stolec. Radic lani je ječe, dr. Korošček letos skozi anketni odbor — to je »verbovanje« radikalskih zaveznikov, kakor si ga za ugled vlade in države le moremo želeli!

Farbajo druge in sebe

»Slovenec« nadalje pobira paberke iz zagrebških in beograjskih listov, v kolikor se tedejo vstopa klerikalcev v vlado. Včeraj se je končno pošteno vzeal. Citira »Hrvat«, ki je zapisal, da radikali zahtevajo od SLS opustitev avtonomije, kar je dr. Korošček takoj odklonil. S se večjim ponosom podpre »Slovenec« pisarje »Pravda«, ki hvali klerikalce, da so odporneji in da ne bodo postopali tako kakor radičevci. Medtem je tudi dr. Korošček zdrknil na kolena in isti »Slovenec«, ki se hvali s citati iz drugih listov prinaša na svoji prvi strani dr. Koroščevo važno izjavo, da klerikalci že od leta 1924 de fure in de facto priznavajo vidovdansko ustavo. Avtonomistični »Slovenec« je doobil po zobeh od svojega lastnega šefa. Naj se tolaži, da se bodo zanj revanžirali oseparjeni volilci.

Ave, Pašić!

Radč v svojem listu ponovno seka kompimente g. Pašiću in pri tem razodevati: »Pašić ne bo dopustil, da bi se izigral spozrazum, ki se v politični upravi itak še ni pričel provajati. Pašić vse jasno vidi in ne mara biti h koncu svojega življenja igračka nikogar. Vodstvo HSS bo storilo vse, da Pašić ostane na svoji sedanjji politični višini in da za svoje zasluge dobi še v življenju popolno priznanje Srbov, Hrvatov in Slovencev.« Genljivo! Namreč to, da se spozrazum sploh še ni začel provajati. Kak tedaj šele bo, ko je že zdaj tekot dobrega leta obrodil toliko sramot in škandalov! Tudi mi želimo g. Pašiću dolgo življenje, toda provedbe radičevskega sporazuma po vseh dosedanjih izkušnjah menda ne bo preživel.

Previdnost ministra Puclja

Pojedelskimsi nister g. Janez Puclji je izdal naslednje naredbo: »Naročam vsem direktorjem vod, veterinarskemu oddelku, velikim županom, odnosno upravam državnih uglednih pojedelskih ekonomij, da tekom 12 mesecev zasigurajo vse svoje objekte pri zavarovalni družbi »Previdnost« v Zagrebu. Ta naredba se ima takoj izvršiti.« Zagrebška zavarovalnica »Previdnost« je v radičevskih rokah in od g. ministra Puclja je velika previdnost, da ne skrbi le za državne objekte, marveč tudi za radičevsko »Previdnost«.

Radč razpustil organizacijo v Šibeniku

Razkroj med dalmatinskimi radičevci postaja vedno očitnejši. V »Domu« zdaj objavljajo Radč praveci diktatorski edikt, s katerim razpušča celo organizacijo HSS v Šibeniku. Edikt ponatiskujemo radi originalnosti: »Mestna organizacija v Šibeniku se razpušča, ker je njena sedanja uprava osramotila in telesno poškodovala odposlanca vodstva HSS, nar. posl. Gjura Kenfelja, in ker je po vsem tem na vse strani dajale sporočila v imenu krajevnih organizacij šibeniškega okraja in cele severne Dalmacije brez vsakega spoznanjenja z vodstvom HSS in celo v protislovesnem duhu. Današnja uprava krajevne organizacije v Šibeniku bi zatorej bila pravcarito pohujšanje za vse prišaste HSS, ako bi še nadalje ostala v zvezi s Hrvatsko seljaško stranko.« Takega pohujšanja kakor ga je povzročila šibeniška organizacija s tem, da ni odobrila samostalne izključitve svojih najuglednejših pristavev, ho odsele več in več. Radč se bo še jokal nad propadanjem strankarske morale svojih organizacij kakor Jeronija nad razvalinami Jeruzalema.

Naši kraji in ljudje

Kralj in kraljica v Južni Srbiji

Nepričakovan poset kralja in kraljice v Južni Srbiji je napravil najpovoljnejši vtis na tamkajšnji narod. Povsod, kamor je prispela kraljevska dvojica, se je kralj živahno interesiral za razmere in potrebe tamkajšnjega okraja. V ponedeljek sta kralj in kraljica prenočila v Kosovski Mitrovici, nakar sta odpotovala v Peč. V vasi Rakoš je sprejela kralja velika množica ljudstva. V Peči pa je bil sprejem nad vse sijajen. Mesto je bilo bogato v zastavah. Kraljevska dvojica je posetila patrijaršijo in krenila nato v Dečane, kjer si je ogledala tamkajšnji znameniti manastir. Pri odhodu iz manastira je župan zetske oblasti nagovoril kralja z besedami: «Kam sedaj Veličanstvo?» — Onamo, onamo, da vidju Prizren, — odgovoril kralj v verzih kralja Nikole.

Ob 3. popoldne je prispel kralj v Prizren, vendar pa se radi silnega deževja tamkaj ni ustavil, temveč je takoj nadaljeval potovanje proti Suvi Reki. Tamkaj si je kralj ogledal pogorišče strahovitega dvodnevnega požara, ki je upepelil 58 hiš. Kralj je poklonil za pogorele za prvo pomoč 10.000 Din. Navdušen sprejem je bil tudi v Oroševcu. Ob 8. zvečer sta kralj in kraljica prispela s knezom Arzenom in dvornim spremstvom v Skopje, kjer so bili visoki gostje sprejeti od armijskega komandanta in velikega župana. Kralj in kraljica sta prenočila na najbližji postaji Vojvode Putnika.

Kongres Narodne ženske zveze na Bledu

Bled, 27. oktobra. V torek zvečer je predavala gospa dr. Zdenka Smrekarijeva iz Zagreba «O stanju ženskih srednjih šol v Jugoslaviji». Kritikovala je sedanjí disciplinarni red srednjih šol, ki je enak za deške in dekliške šole in zahtevala za pobiranje luksusa in dekliške nečimurnosti uniformiranja učenk. Predlagala je, naj bi premožne in malo nadarjene učenke plačevala šolnino, ki naj bi se uporabila za nakup učil ter zahtevala, da mladina do 18 let sploh ne poseja kina, izvemši mladinske predstave, ki pa so tudi potrebne stroge cenzure. Prav tako naj se tudi cenzurirajo gledališke predstave in naj bi posebna komisija odločala, katere predstave so za mlada šolska dekleta prikladne. Prepovedi naj se srednješolski mladini vse veselice s plesom in bufetom.

Predavanje ravnateljice dr. Smrekarijeve je potrdila in izpopolnila se dr. Jelka Peričeva iz Splita, ki se je do malega strinjala z izvajanjem predavateljice.

Vnela se je živahna debata, večina je pritrjevala, vendar pa v pogledu ženske šolstva ni vladala enodušnost. Čuli so se vzkliti proti uniformiranju, ki ubije v mladih dušah estetični čut. Milena Atanackovičeva je nasprotovala nesocialni in nedemokratski zahtevi o plačevanju šolnine, češ, da je v vseh naprednih državah šolanje na osnovnih, srednjih in celo visokih šolah docela brezplačno. Na kongresu v Washingtonu je prav zato Jugoslavija žela priznanje, ker je uvedla na šolah brezplačen pouk.

Govorile so se Jela Ivanovičeva, Slovenki Ana Zupančičeva in Anica Asičeva ter še več hrvatskih in srbskih učiteljic in profesorice.

Sprejeta je bila sledeča resolucija, ki se predloži ministru prosvete v odobritev: 1.) Decí do 18. leta se zabrani poset kina ter organizira posebne predstave za mladino. Prestopki proti temu naj se najstrožje kaznujejo. 2.) Osvoje naj se za ženske srednje šole posebna disciplinarna pravila, pri sestavljanju teh pravil pa naj sodeluje član Narodnega ženskega saveza. 3.) V pobijanju luksusa naj se sestavi poseben pravilnik za oblačenje šolske mladine s sodelovanjem NŽS. 4.) Zabranijo naj se vse veselice s plesi in bufetom, izvemši prireditve v višjim umetniškim programom. 5.) Da se vzbudi v dekletih smisel in sposobnost za delo v gospodinj-

stvu, naj se pri dekliških šolah, zlasti ženskih učiteljicah goje vzorna gospodarstva, kjer naj se dekleta urijo v vseh gospodinskih poslih. 6.) V mešanih šolah naj bo nameščena tudi ženska učiteljica, ki se bavi z dekleti in jih nadzoruje. 7.) V prosvetni svet naj se imenuje kot stalni član zastopnica NŽS. 8.) Pospešuje naj se čim najbolj da bodo nastavljene na dekliških srednjih in drugih šolah ženske nastavnice, direktorke in nadzorice.

Nato je podpredsednica gospa Mila Simičeva prečitala pozdravne brzojavke raznih odsotnih ženskih društev, od bivše Savezove predsednice Delfe Ivančiče in ljubljanskega gospoda prota Jankoviča.

Uvrščen je bil za tem brez debate na iniciativno Slovenk v pravila člen o častnem razsodišču.

Nato so se vršili predlogi za delo v bodočem letu. Milena Baračeva iz Zemuna je predlagala, naj ustanove članice NŽS svoj zavod, kjer bi žene in ženska društva vlagala svoj denar, dobivala posojila. Vdile naj bi ta zavod žene in bile njegove uslužbenke samo žene. K temu predmetu so govorile še Ivanka Lipoldova, Franja Tavčarjeva in Popovičeva. Predsednica je pojasnila, da predlog Baračeve ni nov; Savez je že mnogo delal na njem in ga proučeval. A sedaj, ko propadajo stare banke, ni čas misliti na ustanavljanje novih, daj si ponudbe že nekatere žene v tem oziru svoje duševno in gmotno pomoč. Nikakor pa se ne bo na to pozabilo.

Gospa Bivolarovičeva iz Beograda je prosila, da se pomore Društvu za pomoč rodbinam padlih častnikov s tem, da pristopijo v članjena društva kot podporni člani Gospe Košanin. Jela Ivanovič in Atanackovič so predlagale, da se začne zbirati fond za ustanovitev Savezovega doma oziroma se postavi čimprej ta Dom. Gdč. Atanackovič je v imenu združenih ženskih pokretov, ki so imeli nedavno v Brodu svoje posvetovanje glede načrta občinskega zakonika, predlagala sledeče izpremembe in izpopolnitve:

1.) Sezonske delavke, ki morda obole pri delu, naj dobe podporo, četudi niso iz dotične občine. 2.) Dolžnost občine je, da nudi pomoč v slučaju potrebe, četudi siromak ne pripada dotični občini. Izdatke naj si iztrija od občine knažno. (Ta dolžnost v Sloveniji že obstoja, a v novem načrtu, ki se ima unificirati, ni predvidena.) 3.) Aktivno in pasivno volilno pravico za vse ženske državljane, ki so izpolnile 21. leto. 4.) Vsi trije člani volilnih komisij morajo biti pismeni. Staviti je za pogoji da se vsakdo, ki se sprejme v občino, nauči najkasneje v šestih letih pisati in čitati. 5.) Najostrejša borba proti alkoholu. Zato naj bodo gostilne zaprte teden pred volitvami in teden po njih. 6.) Socialno delo naj smatra občina kot pravico in kot dolžnost. 7.) Skrb za reveže in za onemogle naj se vrši v duhu zakona.

Pismo z Jadrana

Sušak, 25. oktobra

Povoden iz Slovenije se je sigurno preselila na gornje Primorje Lije že štiri dni neprenehoma kakor iz šaka tako, da se je večeraj jutraj izlila Rijetina v Reko Pasaja preko mosta iz Sušaka na Reko je bila onemogočena, kajti Italijani so napravili z vso naglico ob strugi barikade iz vreč, napolnjenih z zemljo in peskom, da zaviralo večjo poplavo mesta Voda je sicer padla ob oseki morja, a nevarnosti ni odstranjena, kajti Jug brlje dalje in dež

Metro Gaiwyr Mayer produkcija: FRANCOSKA FRONTA! Kako je Slovci tehnično izpopolnilo oblanje in morenje!

DANSE MACABRE

THE BIG PARADE

Najveličastnejše delo te vsebine.

SVETOVNA VOJNA V filmu „DVOR“

noče nehati. Žalostna usoda bi doletela barke in jadrnice v mrtvem kanalu, ker so se vedno v nevarnosti, da jih ne odnese preko bregov izlita Rijetina.

Ko bi besneči element vsaj nettunske konvencije odnesel, nič ne bi tarnali Primorci, pa jim zadalo še neratificirani ugovori občutne udarce tako, da ne pridejo iz nerazpoloženja. Vse mogoče koncesije se cedirajo Italijanom, samo v naš prilog ničesar ne doživimo. Nekaj eklatantnega serviram v sledečem:

Z rimskim sporazumom privilegirana nam je na reškem kolodvoru posebna postaja z našim šefom in našim personalom (Plume SHS). Z vidika naših interesnih sfer nam ta postaja ni potrebna, kakor tudi ne bajej Thon de Revel, zbog katerega je krenirano to zastopstvo. Italijani so nam napravili obole v njihovem interesu, a v našo škodo, ker nimamo ničesar iskati na Reki ob tolikem številu pristanišč in železniskih izhodov na morje. Sporazumno z Italijani ima naša država na tej postaji predstavnik — delegata, ki fungira obenem kot načelnik postale in železniskih naprav bazena. To službo je vršil do sedaj višji činovnik g. Fran Gregorič, izborni in inteligentni uradnik, ki je umel zastopati naše interese v svojem reprezentativnem položaju. A kaj se je zgodilo? V zahvalo je bil sedaj degradiran za načelnika v Carpragu; baje je bil za Italijane preizražen nacionalist.

Po dogovoru imamo poleg svojega oboja v bazenu Thon de Revel tudi pravico do posebnega upravnika. Neizpodbitno je, da so za taka mesta kvalificirane samo take osebe iz Primorja, ki dobro poznajo ambijent in oblike službe. Gotovo pa je, da Italijani ne bodo trpeli, da bi bil na tem mestu kak odločen naš človek. Oni bodo hoteli raje mlčanca, ki bi ga lahko ovijali okrog mezinca po svoji volji. Pri neverjetni popustljivosti naše vlade napram Italijanom se je bilo popolnoma nič čuditi, ako bi prišli Italijani tudi v tem pogledu s kakimi svojimi zahtevami.

Take so perspektive, ki se jih moremo nadejati od podpisa nettunskih pogodb.

Proslava obletnice osvobodjenja češkoslovaškega naroda v Ljubliani

Snoči, na predvečer češkoslovaškega narodnega praznika smo imeli v opernem gledališču prvi intimni glasbeni večer. Na vzpo redu so bili L. Jankovčev venec pesmi «Zapisnik mladencia, ki je izginil s cigankov» po slovaškem tekstu in petero slovaških pesmi v prireditvi Snajderja-Trnavskega. Jankovčev venec 22 lirskih in epskih pesnitev je g. rež. Knittl uprizoril pred moravsko krajino v razni dnevi in nočni razsvetljavi, obenem pa je izvajal sam partijo mladencia v narodni noši, ciganko pa je v krasnem kostumu pela ga. Thierry-Kavčnikova. Iz ozadja se je čul tercet gg. Žaludove, Potučkove in Poličeve. Na klavirju je igral g. kapelnik Balatka. Kompozicija je čisto Jankovčeva; spetna govornica, narodna, močno izrazita in naravna, neprisiljena in učinkovita. Nacionalno karakteristična, a za naš južnjaški temperament vendar malce enolična. G. Knittl je izvajal izredno težko partijo izvrstno, z globokim čutom in z resnično umestnostjo. Takisto prav dobra je bila ga. Thierryjeva. Iz terceta se je blestelo odlikoval sopran gg. Žaludove. Veleznikova, moderna, a vsesok nacionalna skladba polna občutja in poezije je žela mnogo priznanja. Prav tako veselprijetno so učinkovale slovaške narodne pesmi, ki jih je izvajala ga. Žaludova s sijajno interpretacijo v slikovitih slovaških noših. Gledališče pa bi moralo biti dosti bolj zasedeno. Originalni program in slavnostni namen prireditve bi morala hišo napolniti. Pred začetkom je izpregovoril o češkoslovaškem narodnem prazniku g. dr. Krivic; čemu se ni svirala češkoslovaška himna, pa ne vem. Umestna bi bila vsekar. Morda bi bil intimiti večer posrečenejši v intimnem dramskem gledališču. Fr. G.

ZIMSKE SUKNJE

in druga oblačila nudi v največji izbiri in najceneje

I. Maček, Ljubljana Aleksandrova cesta 12.

... in ne eno oko ni ostalo „Tragadija“ suho ... pri nab to, njih predstavh KINO „DVOR“ je zopet pogodil, kaj je treba da prinese! Henny Porten je velika umetnica, velika tragedinja Pokazala je v tem filmu trpljenje matere odlično, umetniško! Matere, pripeljite Vaše drage, da tudi oni spoznajo materinsko ljubezen, ki je nad vse!!! Danes ob 4. in 1/2. tudi za mladino ob 1/2. in 9. samo za odrasle. Pride film I. svetovne nagrade «Danse Macabre» (The big parade).

Naši onstran granic

Trikrat šole

Kadarkoli in kjerkoli vprašate kakega Primorca, v čem se javlja najhujši pritisk Italijanov, s katerim bodo najbolj čutili, če v narodni živec, bo vam odgovoril: V šolah.

Šole, šole in zopet šole. Javno lice so poitalijančili in pofašistili do tiste meje, do katere je bilo sploh mogoče to storiti. Vedo pa, da obleka ne dela človeka. Italijanski napisi ne morejo še ljudstva poitalijančiti. Narediti ga more jezika, narediti ga more duh. To dvoje pa je mogoče vcepiti samo, ako prodrejo v družino in v šoli.

V družine ne morejo. Družine so slovenske. Izbrali so si zato slabši del, ki ga imajo oni v rokah, to so šole. Tu pa poizkušajo vse, kar je kdaj poizkusil kak narod, da bi uničil svojo manjšino in še več. V tem oziru — to ponavljamo — so neprekočljivi. Poitalijančili so šole. Pritisnili so na učitelstvo, da se je v enem delu vpisalo med fašiste. Razpustili so učiteljske organizacije. Uničili so njih liste. Sikanirali so jih s hišnimi in disciplinarnimi preiskavami. Nekatere so naravnost spodili iz službe iz vzroka, ker se jim niso hoteli vdati, ne se vpisati v fašistovsko stranko, ne g. goriti s slovenskimi otroci samo italijanski.

Vse to jim ni še zadosti. Poitalijančevanje jim gre vse prepočas. Oni hočejo nagleg procesa. Vse skupaj dela vtis mrzlice, kakor da hočejo na vsak način pospešiti asimilacijo z vsemi sredstvi in postaviti svet pred dovršeno dejstvo: Slovencev v Italiji ni več!

Kdorkoli ne ve, da tuj jezik še ne tvori tujega naroda, jim bo morda verjel. Kdor se pa tega zaveda, bo sprevidel, da tuj jezik še ne dela tujega duha in da je narodna individualnost nekaj drugega kot znanje jezika.

Nestrpnost Italijanov v tem oziru nam kažejo posebno nekateri zadnji ukrepi. Ne delajo več po pametnem, počasnem načrtu, ne čakajo naravnega razvoja, oni delajo že nagle, vratolomne skoke. Ogledajo si par drobtin iz okrožnic, ki so jih poslali šolski ravnatelji podrejenemu učitelstvu.

Ena prvih točk je, da mora biti učitelj tudi izven šole, v svojem privatnem življenju fašist. Tudi za svoje privatno življenje bo moral dajati odgovor višjim oblastem. Iz tega je razvidno suženstvo tega tlačnega stanu skozi in skozi. Gledali bodo še skozi njegova okna zvečer, kaj dela in kaj govori. Cankar, če bi ti živel med nami, bi napisal več nego «Hlapce»; za to ubogo paro ne bi našel niti imena.

Ob začetku šolskega leta mora učitelj z učenci izmoliti kak molitev, ali zapeti kak pesen, oboje seveda v italijanskem jeziku. Dalj : V nižjih razredih naj se veronauk zaenkrat povzame v materinščini. Kjer kateheti iz osebnih vzrokov nečesto poučevati, naj poučujejo učitelji. — S tem so zadali udarce poučevanju veronauka. Bila je namreč nevarnost, da bodo katehetje prvo naučili učence brati slovensko, potem šele katekizma, kot so delali v beneški Sloveniji; tam seveda v cerkvi. Radi tega so upeljali veronauk v italijanščini. Kolikor nam je znano, so duhovniki enoglasno odklonili poučevanje veronauka v italijanščini. Poučevali ga bodo v tem predmetu izprašani italijanski učitelji.

Glede petja pravijo dotične okrožnice, da mora biti v prvih štirih razredih samo italijanski. Pri petju pa naj se urijo pesmi nacionalno-fašistovskega značaja. Izberajo naj se po možnosti aktualne fašistovske pesnice.

In kar je zanje seveda najvažnejše, se sme pozdravljati samo po rimljansko. Tako morajo učenci pozdravljati tudi kateheta, kadar stopi v razred. Če pri tem odpade običajni «Hvaljen Jezus!» tega »ročnica ne pojvi. In če ne odpade, sta se zopet srečala rimljanski in krščanski pozdrav, kakor na razdobju pred približno dvatisoč leti.

Se na eno niso pozabili Na to, da učitelji ne smejo med seboj govoriti drugače kot samo v italijanščini. Če sta torej na eni šoli dva slovenska tovariša, ki sta skupaj zrastle in skupaj učila, morata med odmorom govoriti o vsakdanjih stvareh v tujem jeziku.

To je samo nekaj cvetk iz velikega šopka, ki so ga poklonili našim šolam in na-

so je gledalo veliko Ba san fan

„Tragadija“

pri nab to, njih predstavh

KINO „DVOR“ je zopet pogodil, kaj je treba da prinese!

Henny Porten je velika umetnica, velika tragedinja Pokazala je v tem filmu trpljenje matere odlično, umetniško! Matere, pripeljite Vaše drage, da tudi oni spoznajo materinsko ljubezen, ki je nad vse!!! Danes ob 4. in 1/2. tudi za mladino ob 1/2. in 9. samo za odrasle. Pride film I. svetovne nagrade «Danse Macabre» (The big parade).

semu učiteljstvu. Vijak pritiska vsak dan bolj. In zgodilo se bo, kot je dejal očanec iz hribov, ki sem ga slišal oni dan: «Ko mi bo pisal sin od vojakov, bom moral nesti pismo brat v župnišče, kot smo nesli nekoč, če je prišlo pisanje iz kanclije.» Toliko smo napredovali!

Da, toliko smo napredovali! Bili smo najzavednejša, najkulturnejša veja slovenskega naroda; zdaj hočejo narediti iz nas ne-pismene ljudi in nas postaviti glede kulturne naprednosti ob bok prebivalcev južnega dela države. To dejanje je v luči človeškega napredka in poštenosti — barbarstvo.

J. J.

p— Vojaški nabori v gorskem delu goriške pokrajine so končani. Pregledovalni zdravniki so ugotovili silno širjenje jetike med mladino. Zato je potrjenih le malo število. Toliko več pa v goriškem okraju, kjer se vrše sedaj nabori.

p— Železniška nesreča. Pri Opčinah je zadela lokomotiva v tovorni vlak 15 vagonov je razbitih ali poškodovanih. Vlak je imel 38 vovoz. Škode je okoli stotisoč lir.

p— Drzen roparski napad v Trstu. V ulici Udine se je vtihotatil mlad lopov v stanovanje 52letne zasebnice M. Luzzeva in zahteval od nje denar. Zena se je protivila. Neznanec je začel nato z nekim orožjem udrihati po njeni glavi. Zgrudila se je na ulico. Sosedja je slišala hrup in tekla na ulico, kjer je dobila orožnika. Ta čas pa je lopov pobegnil. Sumijo, da je izvršil napad 29letni težak Jos. Gerlica, ki je iskal zdravniške pomoči radi poškodbe na roki. Tega so prijeli.

p— Pula. Znana je činjenica, da število prebivalstva v Puli stalno pada. Razumljivo je, ako se vpoštevda, da je v Puli industrija povsem mrtva in da se radi tega prebivalstvo, ki ostaja brez dela, seli, ako se le more. V arzenalu ni več dela pa tudi ne v drugih tvornicah, ki so poprej uspevale. Pred kratkim je bilo zopet odpušeno večje število delavcev. Pa tudi vojaštvo premešča iz Pule. Pula je štela nekoč 70.000 prebivalcev, sedaj jih ima še 38.000, ali ako bo trajala še dalje dosedanja brezbriznost za Pulo pri rimski vladi, bo štelo mesto tekom par let komaj 20.000 ljudi ali pa še manj!

p— Tatvine na tovornih vlakih po progi Trst-Postojna in Trst-Gorica so se dogajale tako pogostoma, da se je končno le zganila varnostna oblast in uvedla strogo nadziranje vlakov, na kar so ji prišli v roko drzni železniški tatovi. Načeloval jim je neki bivši železničar Napadali so vlake na krajih, kjer vozijo bolj počasi. Imeli so zveze s kakim železniškim uslužbencom in nameščencem pri kaki izvozni tvrdki. Vozovi so imeli znamenja za tatove. Napadali in tatvine so se vršile dolgo časa in ugotovilo se je doslej samo za razno železo 52 tatvin. Tatovi so odnesli železa več sto tisoč kilogramov, tobaka okoli 1700 kg, sto vrec kave s 5000 kg itd. Blago je bilo skrito po kraških jamah. Zaprtih je 14 oseb. Bivši železničar se piše Jos. Suligoj.

p— Ljubezen do rodne grude. V Istri je letina večina slaba. Tako poročajo tudi iz okolice Vodnjana, da so letos malo pridelali. Suša je silno škodovala istrskemu kmetovalcu. «No uva sve to naše siromastvo volimo ovu našu istarsku tvrdu grudo zemlje i voliti ćemo je, dok nas bude. Živjet ćemo, kako budemo mogli, pa makar siromastki iz dana u dan, no nećemo zemlju našu dragu napustiti, jer su nam je naši pradjedovi ostavili, da je ljubimo; da je čuvamo.» Tako izjavljajo istrski kmetovalci v «Istarski Rijetici».

MACISTE med MACISTE MACISTE MACISTE MACISTE levi

Največja cirkuška atrakcija z levi in divjimi zvermi, kar smo jih do sedaj videli, je velika senzacija KINA „DVOR“.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Četrtek, 28.: Zaprtlo. Petek, 29.: «Slaba vest». Narodna igra. Premijera. C. Sobota, 30.: «Vojaška predstava ob 6. uri. zvečer. Nedelja, 31.: «Drugi breg». Izv. Ponedeljek, 1.: «Hamlet». Izv.

Ljubljanska opera.

Četrtek, 28.: Zaprtlo. Petek, 29.: «Nižava» Gostuje Anton Bukšek D. Sobota, 30.: «Grofica Marica» B. Nedelja, 31.: «Annhäuser» Izv. Ponedeljek, 1.: «Seviliški brivci» Izv.

Mariborski gledališče.

Četrtek, 28.: «Morala» C. Petek, 29.: Zaprtlo.

Sentiakovski gledališki oder

Nedelja, 31.: «Pogumni krojaček» Ob 15.

D' Albertova opera «Nižava» v ljubljanski operi. Uprava Narodnega gledališča je za letošnjo sezono ponovno sprejela v operni repertoar eno najlepših oper, to je D'Albertova muzikalna drama «Nižava». V tej operi bo gostoval naš rojak baritonist gosp.

Večina igralcev je bila v svojem elementu, na domačih tleh, številna publika, posebno galerija, pa se je dobro zabavala. Igra bo zlasti primerna za nedeljske popoldneve. Pri sobotni premijeri je nastopila kot edina oovinka ga. Založnikova, ki je doslej že več let z velikim uspehom delovala na celjskem gledališču. Njen nastop je bil siguran in simpatičen. Za podobne vloge bo dobro izpolnjevala vrzeli mariborskega ansambla. Uga je posebno njena jasna izgovorjava. — V izpremenjenosti zasedbi so dali v nedeljo zvečer zopet opereto «Grofica Marica», ki je ponovno napolnila gledališče.

Nocoj točno ob 8. se vrši v Unionski dvorani violinski koncert virtuozca Zlatka Balokoviča z že objavljenim sporedom, na katerem so zaetopani skladatelji: Pugnani, Fiorillo, Tartini, Ireland, Bach, Saranite, Gardiner, Manojlovič, Nachez. Sloves umetnika nam jamči za prvovrstni umetniški užitek na današnjem večeru. Občinstvo vabimo na številan poset koncerta. Predprodaja je vstopnice je v Matičini knjižarni, od 7. zvečer naprej pa pred koncertno dvorano.

Koncertna prednaznanja. V ponedeljek, dne 8. novembra se vrši klavirski koncert prof. Antona Trosta v dvorani Filharmonične družbe. Dne 22. novembra pa bo I. simfonični koncert Muzike dravske divizijske oblasti v letošnji koncertni sezoni. Na tem koncertu se bodo izvajala tri velika simfonična dela nesmrtnega Beethovna. To bo prvi koncert, ki se vrši v Ljubljani v spomin 100letnice Beethovneve smrti, koje obletnica pade v prihodnje koledarsko leto.

«Veriga» v celjskem Narodnem domu. V nedeljo, dne 24. oktobra je uprizorila Narodna čitalnica v Celju v veliki preurejeni dvorani Narodnega doma Finžgarjevo ljudsko igro «Veriga». Režiser ni bil v polni meri kos nalogi. Opaziti je bilo celo vrsto cedostavkov ki so povzročili, da je bila igra prepovršno naštudirana. Dve, tri uloge so bile povoljno zasedene, ostalo je vplivalo preveč začetišč. Večina igralcev je govorila nepravilno in tako nejasno, da nekateri stavkov epohi ni bilo mogoče razumeti. Najnove bi svetloval, da bi se prireditelji in igralci v prihodnje temeljitje posvetili predstavi. Dvorana je bila do polovice prazna, tako da je tudi finančni efekt nezadovoljiv.

Basist Drago Zupan v zatrebškem «Sevilskem brivcu». Član ljubljanske opere, basist Drago Zupan je gostoval prošlo soboto v zagrebškem gledališču; pel je ulogo doktorja Bartola v Rossinijevem «Sevilskem brivcu». Z njim so nastopili še trije Slovenci: basist Krizaj (don Basilio), tenorist Rijavec (grof Almariva) in baritonist Rudolf Primožič (brivec). Partijo Rosine je pela ga. Maja de Strozzi. O kreaciji gosp. Zupana se izražajo vse doslej izšle zagrebške kritike zelo pohvalno. «Morgenblatt» piše: «Gosp. Zupan je napravil najboljši vtis. Giblje se na odru neprisiljeno. Njegov bas prijetno zveni. don Bartolo v njegovi interpretaciji je poln diskretne, prijetne in nikakor ne pretirane komike. Občinstvo ga je sprejelo z velikimi simpatijami.» «Novosti» pa poročajo: «Don Bartolo gosp. Zupana je interesantna groteskna figura svojega časa. Pevčev glasovni

materijal je lep, njegova komika pa narurna. Zelimo, da bi ostale vezi med zagrebško in ljubljansko opero čim tesnejše. Uprava je storila dobro delo, da nam je predstavila odličnega gosta.» Predstava «Sevilskega brivca» je bila na sploh zelo animirana. Čuli so se celo pokliki «Ziveli Slovenci!». In vsem po pravici, kajti razen ženske partije Rosine so peli v ostalih važnih ulogah samo naši rojaki, na katere smo lahko ponosni. Predstavo je vodil izkušeni dirigent Milan Sachs.

Se dva ugodna glasova o gostovanju basista Zupana v Zagrebu. O gostovanju gosp. Draga Zupana, basista ljubljanske opere v Zagrebu, ki je pel prošlo soboto zvečer v «Sevilskem brivcu», poroča «Obzor» od srede: Veselimo se, da smo se seznanili s tem simpatičnim pevcom, ki je s svojo kreacijo napravil zelo dober vtis. Njegov glas je prijeten in mehak, pevska tehnika mu je izdelana, vokalizacija izvrstna, humor pa zdrav, naruren in brez pretiravanja. Vse, kar je gosp. Zupan pokazal, mu daje odlično spričevalo za oder. — «Jutarnji list» hvali posebno umetniško komiko, močan organ, prijetno igro, sigurno petje in muzikalnost. Kreacija dona Bartola, pravi poročevalec, je držala občinstvo v najboljšem razpoloženju. — Pristavljamo k tem posnetkom iz zagrebške tiska, da je gosp. Zupan prihodnje dni pozvan na ponovno gostovanje v zagrebški operi. V torek zvečer bo pel ulogo starca Varlama v «Borisu Godunovu», v sredo zvečer pa ponovi svoj uspešni nastop v «Sevilskem brivcu».

Domače vesti

* **Imenovanje v državni službi.** Upokoje- ni okrajni glavar dr. Rudolf Steinmetz-Sorodski je imenovan za načelnika v mini- strstvu za trgovino in industrijo.

* **Odlikovanja.** S kraljevim ukazom so od- likovani: z redom Belega orla 5. razreda bivši oblastni kmetijski referent v Ljubljani Miloš Stibler z redom Sv. Save 4. razreda direktor vinarske šole v Mariboru Andrej Zmave, direktor kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu Bonoslav Skalicky, kmetijski strokovni referent ljubljanske oblasti, Fran Trampuž in tajnik kmetijskega oddelka ljub- ljanske oblasti Avgust Bukovec; z redom Sv. Save 5. razreda pa upravitelj osnovne šole v Brezjah Joža Bohinec.

* **Ponovni sprejem v državno službo.** Mi- nistrstvo je poslalo poštni odlok št. 47.957 z dne 7. t. m., ki se glasi: Zadnji čas se opaža, da se nekateri uslužbenci izku- šajo iznebiti službe v področju kake direk- cije s tem, da podajo ostavko na državno službo, na kar prosijo za sprejem v državno službo pri tisti direkciji, kamor so že pro- šili za premostitev, pa se njih prošnjam iz službenih ozirov ni moglo ugoditi. Da bi se preprečil tak prehod uslužbencev iz direk- cije v direkcijo, naročam, da direkcija v vsakem takem slučaju poprej poizve, iz kak- šnih razlogov je tak uslužbenec podal ostav- ko na državno službo. Ako se ugotovi, da je uslužbenec prošil za razrešitev službe samo za to, ker se ni ugodilo njegovi proš- nji za premostitev, naj ga direkcija ne sprejme v službo, ampak naj ga napoti, da za ponovni sprejem v državno službo za- prošil pri direkciji, v kateri je prej službo- val.

* **Imenovanja na naših univerzah.** Na teo- loški fakulteti ljubljanske univerze sta g. dr. Franc Lukman in dr. Aleš Ušenčnik imenovana za redna profesorja, na zagreb- ski gospodarsko-šumarski fakulteti pa in- ženjer Stanko Flegl za izrednega profesor- ja.

* **Polovična železniška vožnja za rezerv- ne oficirje.** Prometni minister je odobril po- lovično vožnjo na državnih železnicah vsem onim rezervnim oficirjem, ki niso državni uradniki. Te olajšave se lahko poslužijo tri- krat na leto.

* **Črnoogrski odmetnik dr. Marković v Rusiji.** Znan črnoogrski odmetnik dr. Vu- kašin Marković, ki je ušel iz cetinskih za- porov in pobegnil preko Dunaja v Rusijo, je te dni prispel v Moskvo, kjer je bil spre- jet z velikimi častmi. Sovetska oblast je dr. Markoviča imenovala za vrhovnega ko- misarja v Kijevu.

* **Zračni promet Beograd-Zagreb.** Po ve- steh iz Beograda je vojni minister podpisal te dni pogodbo, sklenjeno med Društvom za zračni promet ter ministrstvom za vojsko in mornarico, s katero se ureja podpora v znesku 26 dinarjev za kilometer letenja. Še- tekom tedna bo pogodba predložena mini- strskemu svetu na odobrenje. Zračni pro- met na liniji Beograd-Zagreb se odpravi pri- hodnjo pomlad s šestimi potniškimi avioni.

* **Novi prodajalci srečk državne razredne loterije.** Po obvestilu državne razredne lo- terije v Beogradu št. 9714 od 4. t. m. so kot pooblaščenci prodajalci srečk državne razredne loterije za 13. kolo postavljali: Komercijalna banka d. d., Trgovska banka in Kmetijski hranilni in posojilni dom, vsi v Ljubljani. — Pisemske in vrednostne po- šiljke, ki jih razpošiljaajo državna razredna loterija in nje pooblaščenici v loterijskih po- šilih med seboj, so poštne proste.

* **Slovenci v aSrajevu.** Na obnem zboru Slovenskega kluba v Sarajevu je bil izvol- jen sledeči odbor: predsednik Mihael Mur- ko, podpredsednik Janko Urlep, tajnik gđ. Luitza Šubičeva, blagajnik Pust Peter, knjiž- ničar dr. Anton Kržišnik, hišn. gospodar Iv. Jenko, odborniki: Robek Fran, Perhaj Josip Janko Prodnik, Sobovič Alojz, Kos Fran in Česnik Anton.

* **Himen.** Poročila sta se v ponedeljek v Ljubljani gospeca Tina Pečnik, hčerka tr- govca in posestnika Al. Pečnika na Stožicah ter tajnika Sokola na Ježici, z gosp. D. De- to, prokuristom lesne tvrdke Impex v Boh. Bistrici. Obilo sreče!

* **Srebrno poroko** sta praznovala včeraj v Bottropu na Westfalskem blaginjak Jugoslovenskega delavskega in podpornega dru- štva v Nemčiji, g. Josip Kužnik iz Trbovelj in njegova soproga Jospina roj. Magerl iz Sv. Lovrenca na Pohorju. Vrliha zakonca- ma želimo da doživita tudi zlato poroko!

* **Direktna zveza Avstrije s Splitom.** Iz Beograda poročajo, da se med našo državo in Avstrijo vodijo pogajanja za uestavitev direktnega železniškega prometa Ljublja- na-Split. Na ta način bi Avstrija dobila pre- ko Slovenije direktno zvezo z Jadranom.

* **Higijenske institucije v Dalmaciji** je pregledoval v zadnjih dneh delegat med- narodnega urada Rockefellerjeve fundacije dr. Hackes, ki se je zlasti zanimal za ma- larični institut v Trogiru. Dr. Hackes je z avtomobilom prepotoval celo Albanijo. Iz Splita odhaja v Trst.

* **Angleški jezik v naših trgovskih šolah.** Minister za trgovino in industrijo je podpi- sal odlok, s katerim se angleški jezik uva- lo kot neoblikovan predmet na vseh trgovskih šolah naše države. Učitelji morajo imeti popolno kvalifikacijo.

* **Iz francoskega konzulata v Ljubljani.** Konzul francoske republike v Ljubljani, g. de Flach, ki je v odsotnosti konzula Boissie- ra dalj časa vodil francoski konzulat v Za- grebu je zopet prevzel vodstvo francoske konzularne pisarne v Ljubljani.

* **Kolodvorsko restavracijo na Prager- skem** prevzame s 1. novembrom g. Alojzij Majcen, hotelir na Bledu. Dober glas, ki ga kot gostilničar uživa, daje jamstvo, da bo potujoče občinstvo z njim zadovoljno. 1408

* **Vlom v ptujski davčni urad** pojasnjen. Kakor smo svojedobno poročali, je bil pred mesec izvršen drzen vlom v ptujski davčni urad. Vlomilci so sicer pozabili svoje vlo- milsko orodje v blaginjskem prostoru, ven- dar pa se dolgo ni posrečilo priti vlomilec na sled. Sedaj se je končno ugotovilo, kje je bilo kupljeno vlomilsko orodje in na ta način je policija tudi eruirala storilce — dva profesionalna madžarska vlomilca.

* **Tatvina v vlaku.** Ko se je vozil te dni šef odseka vozovnega parka železniške di- rekcie v Beogradu Milan Maksimović na progi Zidan most-Zagreb mu je neznan že- par ukradel iz notranjega žepa suknje usnja to listino z 800 Din gotovine in raznimi le- gitimacijami. Na omenjeni progi se je pripet- ilo v poslednjem času že več predrznih tat- vin, ki jasno pričajo, da je na delu predrzna tatinska tolpa.

* **Ubeleg inkasant.** Inkasant tvrdke »Her- cules« v Beogradu, 30 letni Pavle Takač, doma iz Bele Crkve, je poveril na škodo tvrdke čez 35.000 Din ter pobegnil tja le- proti Ljubljani.

Krasne zimske športne čepice

po izredno nizkih cenah pri tvrdki
A. Presker, Sv. Petra c 14

* **Občinski predstojnik povabil orožnika** na ukradeno pečenko. V selu Kutina v Sla- voniji so prišli v nedeljo orožniki k občin- skemu predstojniku Mateju Radovanoviću ter ga vprašali ali je kaj novega. Odgovoril jim je, da ni nič posebnega, obenem pa jih je za naslednji večer povabil na večerjo. Orožniki so odšli dalje po opravkih. V selu Bebrin lim je neki seljak potožil, da mu je bil ponoči ukraden prešček. Orožniki so po travi zasledovali krvave sledi, ki so vo- dile naravnost v hišo občinskega predstoj- nika. Po daljšem izmikanju je predstojnik končno priznal, da je preščka po njegovem navodilu ukradel neki Bošnjak, ki je bil takoli aretiran. Bošnjak je izpovedal, da je z občinskim predstojnikom sklenil pogodbo, da bo on kradel kuretno in drobnico, pred- stojnik pa bo mesarjem prodajal meso. Oba sta bila izročena sodišču.

* **Vlak raztrgal seljanka.** Osební vlak, ki je predvčerašnjiš iz Zagreba vozil proti Splitu, je v bližini Gračca povozil neko seljanko. Nesreča se je pripetila pri tamkal- šnem železniškem mostu. Seljanka je na- meravala prečkati železniški tir, ko je opazila vlak, se je v zadnjem trenutku no- tela umakniti. A bilo je prepozno. Lokomo- tiva jo je zgrabila in povozila ter jo stra- hovito razmesarila. Bila je takoli mrtva. Tруп je prevzel železniški čuvaj, vlak pa je nadaljeval vožnjo.

Mladost, lepota in svežost

CREME MOUSON

* **Ribič ustrejen pri streljanju na tarčo.** Na Ratnem otvru pri Novem Sadu se je v terek vršilo običajno vojaško streljanje na tarčo. Pri tej priliki je bil slučajno ostreljen ribič Mile Ivančević, ki se je s čolnom vo- zil okoli otoka, čeprav je bilo to zaradi streljanja prepovedano. Kroglja ga je za- delala iz daljave 1500 metrov. Ribič je oble- žal na mestu mrtve.

* **Vihar povzročil smrt seljaka.** V selu Presanec v slopijskem srežu se je v poned- eljek Rista Sekulić v bližini svoje hiše po- pel na hrast, da naklesti stelje za živino. Vihar, ki je med tem nastal, je Risto str- moglavil s hrasta. Padel je na tla tako ne- srečno, da si je zlomil tilnik in obležal mrt- ve na tleh.

Državnim nameščenkam ter učiteljicam

se nudi prilika kupiti najmodernejši damski plašč iz krasne zalose pri tvrdki Fran Lukič, Pred škofijo 19.

Olajšana plačila

* **Svarim pred nakupom pohištva,** pose- di in šivalnega stroja v Kranju od ge. Jose- fine Doberšek, ker sem jaz lastnik. — Adolf Mencl.

* **Zolčnobolnim,** zlatenčarjem in bole- huzičim na letnih pospehi Franc Jožefova grenčica prebavo Na klinikan so dognali, da je Franc Jožefova voda v tem slučaju posebno dobra, ako jo vzameš jutranjo na te- šče zmešano z gorko vodo. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgo- vinah

31. X. in 1. XI. ob 15. uri

mednarodne nogometne tekme

Grazer Athletik S. K. : Mirja

V korist akciji Rdečega kr ža
za popijavlence v Sloveniji.

Volno in bombaž za strojno pletenje in vsakovrstna ročna dela dobite po najnižjih cenah v veliki izbiri pri Karlu Prelogu, Ljubljana, Stari trg 12 in Židovska ulica 4.

— **ITO zobna krema je najboljša.**

* **Tkanina »Eternum«**, glavna zaloga za Jugoslavijo pri I. Medved, manufaktura, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 7.

* **Bluze, najnovije, velika izbira, kras- ne otroške plašče in obleke** priporoča Krištofič-Bučar, Ljubljana, Stari trg 9.

Iz Ljubljane

u— **Prva redna skupščina Akademikega kluba** za Društvo Narodov se je vršila v soboto 23. t. m. ob izredno dobri udeležbi članstva. Takoj v početku je skupščina so- glasno izvolila g. prorektorja dr. Pitamica in g. profesorja dr. Tasića za izredne zaslu- ge za klub častnim članom. Obenem je skupščina sklenila prositi g. prorektorja dr. Pitamica, da prevzame častno predsedstvo kluba. — Sledila so poročila klubovih od- bornikov o aktivnosti kluba v pretekli po- slovni dobi. Novo upravo ima: podpredsednik Vladimir Zajec, tur., podpredsednik Vi- dimir Grossmann, tur., tajnik Boris Kermu- ner, tur., blagajnik Franjo Onjeda, tur., knjiž- ničar Mirko Mermolja, tur., gospodar Vla- dimir Šuklje, tur., revizorja Nande Majaron, odv. kandidat in Dolfe Sauer, phil., razso- dišče dr. Viktor Korošec, fak. sek., Slavko Juvanc, tur., Miran Petrovič, tur., Nikola Janković, tehn., Igor Lončar, tehn. Za na- mestnika sta bila izvoljena: Branko Dorčić, phil. in Viljem Selbitz, tur.

u— **Maša zadušnica** za pok. Fr. Vidcom bo darovana v petek, dne 29. oktobra ob 9.15 dop. v stolni cerkvi sv. Nikolaja.

u— **Preporodski Dames** ob 6. sestanku retoričnega krožka. Udeležba obvezna! — Odbor.

u— **Šentjakovski pevski zbor.** Današnja vaja odprade radi koncerta. Prihodnja vaja v četrtek dne 4. novembra ob 8. zvečer v Šentjakovski šoli.

Danes ob 20. v unonski dvorani VIJOLINSKI KONCERT ZLATKA BALOKOVIČA

Vstopnice v Maticni knjigarni.

u— **Tamburaški odsek društva »Edinost«** prične z rednim teoretičnim poukom danes, ob pol 8. zvečer v društvenem lokalu Gale- va ulica št. 2-1. Vsi, ki so se prijavili, naj prinese s seboj zvezek za note.

u— **DJDM »Edinost«** v Ljubljani sklicuje svoj izredni občni zbor za torek, dne 2. no- vembra ob 20. uri v društvenih prostorih in sicer radi reorganizacije notranjega društve nega poslovanja. Komur je na tem, da se točno pouči o razvoju društvenega delova- nja tekom zadnje poslovne dobe, naj pokaže da ima smisel za našo organizacijo s tem, da se udeležijo občnega zbora.

u— **Mladinska film-ka predstava ZKD** v kinu Matic. Opozorjamo ponovno na nedeljsko mladinsko predstavo s poučnimi filmi. Na mnogostevilne prošnje se ponavlja v ne- deljo dne 31. t. m. stari program, deloma se bo predvajalo tudi nekaj novitet. Prva pred- stava se prične vsled prošnje šolskih kro- gov točno ob 9.15 druga točno ob 11. uri. Predvajati se bodo filmi o čebelah, o lovu na krokodile in bisernice, o gojitvi gob ter o zdravstvu in higijeni. Uvodno predavanje o čebeli in o njenem življenju poda pred vsako predstavo gosp. prof. Dolžan. Glede na poučno vsebino vseh filmov prosimo tak- so šolske kroge kakor tudi starše, da obisk- teh predstav mladini priporočajo. Cene se- dežev so izredno nizke ter znašajo za vsak poljubni prostor 2 Din. Za celokupne razre- de in šole je dobiti vstopnice v predprodaji v tajništvu ZKD vsako popoldne, posamezni sedeži pa so na razpolago pri blagajni kina Matic.

Niče ni prisiljen

da teko kupi, neč pa s lahko pri men- brezbove no ogleda bogato zalogo angle- kega in češkega blaga za moške obleke in povrhnje raglane itd po najnižjih cenah

Josip Ivančič
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 4.

u— **Društvo za zgradbo Sokolovega doma** v Šiški opozarja vse razpeševalce njegovih srečk, da sigurno do 31. oktobra t. l. obra- čunajo prejete srečke, ker se na poznejša plačila ne bo oziralo. Plačila po pošti so ve- lijvna le še z žigom od 31. oktobra t. l. Vrnjene srečke oziroma denar se bo spre- jemal dne 30. oktobra popoldne in dne 31. oktobra ves dan v gostilni br. Stepiča v društveni sobi po pooblaščenih bratini. Ku- pite srečke po trafikah v Ljubljani, Mari- boru in Celju! Sreča vas išče, pri nas je doma! Pomagajte graditi naš dom! Zdravo!

u— **Odlikovanje.** Kakor doznavamo, je bila v Rimu dne 12. avgusta letošnjega leta odlikovana z zlato kolajno in križcem tui- tukajšnja parma pekarna Jakob Kavčič. Gra- dišče št. 5. Omenjeno odlikovanje je bilo priznано tvrdki radi prvovrstnih produktov.

Na splošno želijo občinstva se predvaja film

Polnočno solnce

še danes — to pa nepreklicno zadnji dan.

Predstave ob 3., 5., 7. in 9. uri.

KINO IDEAL.

Potreba ne za življe, vzeto na cene ženska ična dela, vulno, žensko in moško perilo, ga- lantije, telavudne črvice ter zbira

copat

priporoča po najnižjih cenah t. rika
I. PODBOJ, Sv. Petra cesta

u— **Drobiš s policije** Od torka na sredo so bili policiji prijavljeni sledeči slučaji: 1. tatvina zlate ure, 1. golčufija, 1. prestopke pianosti, 2. prestopka kaljenja nočnega miru 1. prestopke krošnjarenja brez dovoljenja, 1. prestopke prekoračenja policijske ure in 12 prestopkov cestno-policijskega reda. Areta- cije so bile izvršene 3 in sicer: 1 radi sploš- nega suma, 1 radi tatvine in 1 radi tajne prostitucije.

u— **Zatiranje gosenic in drugega škodli- vega mrčesa.** Ljubljanski mestni magistrat opozarja posestnike in najemnike zemljišč na razglas št. 26913, ki je nalepljen po me- stu.

u— **Po čem pa so jajčka?** Na trgu je bila včeraj prijeta zvitata. Ančka, ki je ho- tela ukamiti neko kmečko prodajalko, ki je prinesla na trg košarico jajc. Ančka je ra- čunala na prodajalkino nepazljivost in je jajčka izbirala. Iih v eni roki pretehtala zraven pa živahno gostolela. »Drobnja so drobna...! No in kadar je prodajalka po- gledala v stran že je Ančka spustila drobno jajčce v svojo torbico. Počasi se jih le nabralo lepo število, prodajalka pa še ved- no ni imela nobenega denarja v rokah. Zon- glerka pa je imela vendarle smolo, kajti opazila so jo sosedje, opozorile na tatvino stražnika in Ančka je morala na policijo. Ukradena jajčka bodo prišla tako Ančki vendarle nekam draga

Žrebanje nepreklicno 1. novembra

Kupujte srečke
za zgradbo Sokola v Šiški.

Iz Maribora

a— **Dnevni red občinske seje.** Jutri po- poldne mariborski občinski svet razprav- ljal med drugim o sledečih zadevah: razmer je med mestno občino in Narodnim gledali- ščem, obresti dolga Narodnega gledališča pri Mestni hranilnici; prošnja najemnikov trgovskih lokalov v Rotovžu za petletno na- jemno pogodbo; dodelitev stanovanj in na- jemlin za novo mestno hišo v Smetanovi ulici, tozadevni dopis velikega župana, ki zahteva četrtino stanovanj za državne urad- nike, ker je pod tem pogojem dovolil najetje posojila za stavbo; priziv Hermana Berga radi preureditve hiše na Glavnem trgu št. 23., prošnje za sprejem v občinsko zvezo Med poslci je tudi vlad mariborskih Nem- cev dr. Mühleisen. Gradbeni urad predlaga imenovanje novih uradnikov in nabavo nove pisarniške opreme; Maks Kosak hoče kupiti prostore v Židovski ulici št. 4; Društvo drž. uslužbencev in upokojevcv prosi za popust v mestnem kopališču; ustanovitev tujsko- promete zveze za mariborsko oblast; dis- ciplinarni odsek ima 4 slučaje, med drugim zadevo živinozdravnika Hinterlechnerja, ki se vleče že par let.

a— **Ureditve vojaških grobov** na mestnem kopališču v Pobrežju pri Mariboru lepo napreduje ter bo te dni končana. Udruženje vojnih invalidov v Mariboru se obrača z vlijudno prošnjo na prebivalstvo Maribora in okolice, da mu pokloni razno cvetje in zele- nje za okrasitev vojaških grobov. Odda se naj pri pokopališkem pazniku na Pobrežju. Tudi šolska oblast se naproša, da nudi šolo- obveznim otrokom možnost, da tudi oni na- klonijo in okrasijo zapuščene grobove padlih in umrlih vojakov

a— **Najemnike opozorjamo,** da se vrši v petek, dne 29. t. m. ob 8. uri zvečer javna seja v prostorih hotela »Kosovo« na Grajs- kem trgu št. 1. — Na dnevnem redu razla- ga sprememb stanovanjskega zakona. Do- stop le za člane. — Društvo stanovanjskih najemnikov.

a— **Ljudska univerza.** Koncerti Anton Trost. Serijo letošnjih koncertov pomnoži profesor Anton Trost z Dunaja s svojim pianističnim večerom v četrtek dne 4. nov. v veliki kazinski dvorani. Obeta se nam prekrasen umetniški večer.

a— **V Pragi!** Pred vojno je skoraj vsa akademika mladina iz mariborske okolice študirala v Pragi, odkoder je prinesla v do- movino svojo borbeno delavnost, ki jo je pokazala v praktični zlasti v ustanavljanju ljudskih knjižnic potom takrat zelo agilne podprave podružnice »Prosvete«. Zadnje čase so začeli akademiki kazati zopet večje zanimanje za Prago, slovenski kulturni cen- ter. Letos so odšli na primer samo iz Mari- bora v Prago trije sinovi dr. Pipuša in dva medicinska občinskega svetnika dr. Kaca. Bi- lo bi želeli, da prežive naši akademiki, ka- kor svoječastno, vsaj par semestrov v Pragi. Četudi dovrše študije v drugi mestih.

a— **Posestno gibanje.** Zdravnica dr. Klara Kukovec je kupila od Amalie Černe, Antona Turka in Franca Lipperta hišo v Maistrovi ulici št. 14. za 230.000 Din. — Železniški nadprednik Alojzij Zurzi je kup- il od Antonije Kolednik hišo z njivo in vr- tom na Meljski cesti št. 42 za 143.750 Din. Inž. Rihard Steiger je prodal parc. št. 458 Josipu in Mariji Weltzrbach v Linhartovi ulici za 5.000 Din. in parc. št. 478 njivo Pr. Pošauku v Kettejevi ulici za 10.000 Din. — Marija Bah v Studencih in Rozalija Bah, žena mesarja v Gosposki ulici sta kupili od Franca in Marije Horvat hišo v Stritarja- vi ulici št. 27 za 125.000 Din.

a— **Obstreljen tihotapec?** Včeraj so pri- peljali v mariborsko bolnico umrlejenega 25 letnega posestnika Janka Krdelša iz Sre- ma. Prejšnjo noč ga je zasačil na meji blizu Gor. Radgona finančni stražnik ravno v tren- utku, ko je hotel prestopiti mejo. Ker na stražnikov poziv, naj obstane, ni reagiral, je ta ustrelil in zadel Krdelša v desno ramo. Krdelš se zagovarja, da je hotel čez mejo samo radi tega da najde v Avstriji delo.

a— **Živahnega selma žalosten konec.** Predvčerašnji živinski sejem je bil jako ži- vahen. Okoliški kmetje so prignali mnogo živine, ki so jo skušali najbolje prodati. Po stari šegi pa so šli nato vsi prodajalci, kupci in prekupčevalci po seimu v gostilno Živin- ska trgovca Anton Sovince in Stefan Rožman sta se imenitno zabavala v gostilni in pusti- la svojo živino med tem brez nadzorstva na sejmšču. Ko sta se pošteno okrepčala, nista več našla na sejmšču svoje živine. Eden je pogrešal slivkasto kravo, vredno 3500 Din drugi pa belkasto, vredno 2500 Din. O prvi ni ne duha ne sluha, ter so bile vse dosedanje poizvedbe po njej brezuspešne. Drugo pa so videli pri mesarju Vlahoviču, kjer jo dobi lastnik.

Samostojna demokratska stranka v Celju

priredi
v soboto, dne 30. oktobra

ob 20. v mali dvorani Celjskega doma

strankin zbor.

O političnem položaju poročata bivši mi- nister dr. ALBERT KRÄMER in narodni poslanec dr. LUJEVIT PIVKO

Člani in somišljeniki, udeležite se zbora!

Iz Celja

a— **Petje na grobovih.** Na dan vseh svet- nikov bodo petli, kakor običajno vsako leto, celjski pevci na okoliškem in na mestnem pokopališču. Tozadevne vaje se vršijo dan- es v soboto zvečer ob osmih v prostorih pevskega društva »Ojke« v stari gimnaziji. Celjski pevci so vabljani, da se teh vaj ude- ležijo. Petli bodo žalostinski »Človek glej« in »Ušliši nas«.

a— **Smrtna kosa.** V Vorniku je umrl vče- raj ob osmih jutraj bivši dobrniški župnik g. Miroslav Kukovič v starosti 60 let. Po- greb bo v petek, dne 29. t. m. ob desetih popoldne iz hiralnice v Vorniku na tamošnje pokopališče. Blag mu spomin!

a— **Iz poslovnega sveta.** Na Kralja Petra cesti št. 13, začne v kratkem poslovanje novo domače podjetje »Ljubljanski magacin« ki je zajedno centrala tvornice »Vezalka« v Kamniku.

a— **Kino v Celju.** Mestni kino ima na pro- gramu krasni film »Zabranjen raj«, kino Ga- berje pa »Lepe žene« s koloriranimi sce- nami.

a— **Pomanjkljiva razsvetljava.** Stanoval- ci Vogove ulice in na Dolgem polju se pri- tožujejo, da so glede razsvetljave napram ožurmu mesta precej mačehovsko pre- skrbljeni. Na obeh krajih b bila že glede na javno varnost potrebna boljša razsvet- ljava.

a— **Borza dela v Celju.** S 15. oktobrom je prišla poslovati borza dela v Celju, ki ima uradne prostore v hiši »Prve hrvatske štedionice« nasproti kolodvoru. Za stranke se uraduje vsak delavnik od 8. do 12. te- lefonska številka 119. V svrhu hitrejšega in uspešnejšega poslovanja pri posredovanju dela in služb, oziroma delovnih moči, se naproša interese, ki se na borzo dela pravno obračajo, da v prijavi navedejo vse potrebne podatke in sicer delodajalci delo- vne in plačilne pogoje ter zahteve in želje glede delovnih moči, delojemaki pa osebne podatke (starost, stan, število družinskih članov, bivališče itd.) ter zahteva in želje glede plače in delovnih pogojev, kje so bili zadnji zaposleni, število brezposelnih dni itd. Vsakokratni prijavi ali dopisa je prilo- žiti znamki: za odgovor. — Legitimacije za polovično vožnjo, ki morajo biti opremljene s sliko, se izdajajo le proti predložitvi do- kaza, da je dotični res brezposeln, oziroma, da potuje v svrhu iskanja dela. Kot dokaz služi dopis ali potrdilo delodajalca, potrdilo županstva itd. Ker je hitro poslovanje borze dela predvsem v interesu strank samih, se priporoča, da se pri dopisovanju ravna po gornjih navodilih.

a— **Državno stovarišče za sol v Celju.** Gremij trgovcev v Celju je zaprosil na željo celjskih trgovcev in zunanjih odjemalcev Upravo monopolov v Beogradu, da otvori v Celju državno stovarišče za sol, kakor že obstoja v Ljubljani in Varaždinu. Saj je bilo tako skladišče v Celju že v predvojni dobi, a se je po preobratu iz neznanh vzrokov ukinilo. Otvoritev stovarišča za sol v Celju bi bila v korist trgovini, odjemalcem in tudi državnemu fiskusu. Uprava monopolov je pa to prošnjo zavrnila z utemeljitvijo, da za to ni budžetne možnosti. Zopet majhen dokaz, kako današnja državna uprava po- spešuje gospodarski razvoj naših pridobitnih slojev.

Preklie

Podpisani obzlujem, kar sem žaljivega govoril dne 15. septembra o g. Antonu En- gelmanu, občinskem tajniku v Kranju, ter vem žaljivke tem potom preklujem. Ime- novanemu se »ahvaljujem, da je odstopil od kazen-kega postopanja

Kranj, dne 15. oktobra 1926. 1409

ANDREJ KMETIČ, mesaraki mojster.

Jutri:

VARI

Desetletnica „Tiskovne zadruge“ 1916 27. oktobra 1926

Napori in uspehi TZ, založnice „Ljubljanskega Zvona“, izdajateljice slovenskih klasikov, ki je obogatila naš književni trg za 150 novih edicij. — Kulturni dar TZ slovenskemu narodu: brezplačne knjige za 20 novih javnih knjižnic. — Nagrada v znesku 10 tisoč Din za izvirno povest v „Ljubljanskem Zvonu“ l. 1928.

Ljubljana, 27. oktobra

Nocoj je proslavila Tiskovna zadruga v mali dvorani ljubljanske Kazine desetletnico svojega obstoja. Načelnstvo je sklicalo ob tej priložnosti izredni občni zbor, katerega se je udeležilo lepo število ustanoviteljev društva, pisateljev in publicistov ter drugih javnih moči, ki jim je bil razvoj slovenske kulture tekom zadnjega desetletja resnično pri srcu.

Zborovanje je otvoril predsednik načelnstva Tiskovne zadruge dr. Fetič, ki je proglasil sklepčnost, imenoval ravnatelja Jugo za zapisničarja ter izjavil, da je navzočih toliko članov zadruge, kolikor jih predpisuje zakon.

TZ od 1916. — 1926.

Nato je razvil historijat postanka TZ. Dn. 27. oktobra 1916 se je zbralo pri „Zlatokrogu“ 20 moči, ki so sklenili ustanovitev Tiskovne zadruge. Ustanovljena zadruga je prevzela najstarejši slovenski književni list „Ljubljanski Zvon“, ki je bil v veliki krizi in mu je pretil pogin; zbrala je okoli svojega ognjišča toliko članov, da je bil zagotovljen tudi potreben fond za izdajanje raznih knjig. Prvo članstvo TZ kaže najpestrejšo strukturo. Mlado podjetje je kmalu z velikim uspehom poseglo v slovensko kulturno življenje. Storiло je

zvonil je ob smrti Gregorčičevih, Jurčičevih, Kersnikovih, Tavčarjev in Cankarjevih. Kar polnozvočnih imen obsega naša literatura, vsa so tukaj zbrana: Levce, Levstik, Stritar, Aškerc, Kersnik, Tavčar, Cankar in Župančič. Če bi ne bilo „Zvona“, bi zijala globoka temna, molk od Prešerna do večera. Zato nas je prestrašila lakota duševnega kruha, ustrašili smo se moka lastne besede. „Slovenska Matica“ je morala zapustiti svoj ulnjak. Narodna tiskarna je „Zvon“ občutila kot breme, ki je tlačil k tlom slovensko literarno produkcijo. Mi pa smo iz nič z ljubeznijo vzdignili temelje naše Zadruge. Ko pa se je zazoril dan, smo videli sto novih zahtev in dolžnosti. Izdajanje „Zvona“ je prešlo od posameznika na organizacijo, od slepega slučaja posameznika v strogo sistem.

Dalje je izdajala TZ razne knjige literarne vsebine; v tem so ji sledile tudi druge založbe. Ko je premoznim upadel pogum, tedaj je bila zmožna naša vztrajna družba, da prevzame njih nalogo. V dobi naraščanja boke knjig je naraslo število knjig naše edicije do bateslovnega števila. TZ je nadknila vsa ostala literarna založništva. Isti je bilo tudi v povojni dobi. Po vzgledu TZ so začela tudi druga založništva izdajati knjige. Izhajala so

Poročilo pa bi bilo nepopolno, če ne bi omenili zbirke „Pota in cilji“, „Prosveti in zabavi“, zbirke „Oder“. Zbirke političnih, gospodarskih in socijalnih spisov, Zbirke zakonov in še posebej prevodov Shakespearejevih dramatičnih del. Stirje prevodi iz peresa Otona Župančiča so že izšli, peti je v tisku.

Tudi referat prof. Šlebingerja je izval vsestransko odobravanje.

Iz gospodarjevega poročila

Gospodar TZ prof. Breznik je podal nato prav interesanten statističen pregled, v katerem je osvetlil muke in težave, rast in razvoj TZ v desetih letih menega obstoja. Predložil je v konkretnih primerih vse težke čase in materijalne nadloge, ki so pestile slovensko knjigo po vojni. Baš iz njegovega poročila je bilo razvidno, koliko optimizma je moralo imeti načelnstvo TZ, da je vzdržalo ves ta čas v delu in ni sledilo mnogim drugim založništvom, ki so omagala sredi poto. TZ se ni plašila ne dragine, ne drugih časovnih pojavov, temveč je zviševala število svojih edicij od leta do leta kljub temu, da so rastle cene papirja in stavku.

Stroški za knjige so danes pri nas že prekorajčili zlato valuto. Glede konzuma publikacij so bližamo normalnim časom. Kakor vse naše založbe, tudi TZ pod vplivom izpremenjenih razmer. Slovensko občinstvo ji mora zato tem bolj pomagati in jo podpreti.

Iz TZ je izšla tudi misel za ustanovitev Vodnikove družbe. Ideja se je letos srečno realizirala, kajti Vodniko-

va družba je vrgla letos med občinstvo okrog 70.000 knjig.

Zborovalci so sprejeli poročilo prof. Breznika z zadovoljstvom na znanje.

Po referatih

Je povzel besedo zopet predsednik načelnstva TZ dr. Fetič, ki je naprosil ravnatelja Jugo, naj prebere v imenu TZ dva predloga. Ravnatelj Jug je izjavil, da je načelnstvo TZ sklenilo proslaviti 10letnico obstoja zadruge s tem, da pokloni iz svoje založbe Zvezi kulturnih društev za ljubljansko in mariborsko oblast za osnivanje

20 novih javnih knjižnic

na razpolago vse naše knjige. (Ploskanje.) Poleg tega je TZ poseben nagrado v znesku

10.000 Din za daljšo izvirno slovensko povest,

ki naj izide v „Ljubljanskem Zvonu“ l. 1928. Oddajni rok za ta rokopis je 1. oktober l. 1927.

Oba predloga sta bila soglasno sprejeta.

Ker se ni nihče več oglašil k besedi, je predsednik izrednega občnega zbora dr. Fetič zaključil zborovanje z apelom na vse kulturne delavce, katere je prosil, naj podpirajo po svojih najboljših močeh založništvo vsaj v taki meri, kakor so to storili tekom prvega desetletja obstoja TZ.

Udeleženci zborovanja so po oficijelnem delu zaključili desetletnico TZ s prijateljskim sestankom v prostorih „Zvezde“.

Kongres Delavskih zborsnic v Beogradu

V dneh 24. in 25. t. m. se je vršil v Beogradu III. kongres Del. zborsnic s sledenim dnevnim redom: 1.) Splošni gospodarski položaj, ref. dr. Z. Topolović (Beograd). 2.) Zakonski osnutek o neposrednih davkih, ref. Bog. Krešić (Beograd). 3.) Stanovanjski zakon, ref. Fil. Uratnik (Ljubljana). 4.) Položaj delavcev in sprostiranje njih socijalne zaščite, ref. Vlad. Pfeifer (Zagreb). Ta točka je imela podreterate o bratovskih skladnicah in o položaju železničarjev in pomorskih delavcev. 5.) Volitve samoupravnih organov okrožnih uradov za zavarovanje delavcev.

Vsi kongresi imajo predvsem manifestativni namen, ki naj opozore javnost na razna pereča vprašanja. Zato je pomotno, ako se hoče na kongresih, zlasti delavskih zborsnic razpravljati vse preveč o teorijah. Bolj na mestu so razprave o praktičnih poteh in sredstvih, potem katerih je realizirati tekoče dnevne potrebe delavstva. Brezmišlno je razpravljati o nujnosti spremembe sedanega družabnega reda in platonično govoriti o njegovih krivicah. Boj za to spremembo spada drugam. Vodstvo kongresa se je potrudilo, da bi dalo celumu zborovanju manifestativni značaj, kar naj na javnost vpliva resno in dostojno ter prepričevalno. Seveda je tudi na tem kongresu prišla do izraza stara slabost delavskega pokreta; modrovanje in politiziranje, razvijanje teoretičnih nazorov in gledanj na sedanji gospodarski položaj itd. Mnenja sem, da so Del. zborsnice in centrala Del. zborsnic praktični vodnik delavstva skozi vse pečine današnjega težkega življenja, zato morajo biti skrajno nepolitične in izven vseh teoretičnih diskusij o raznih gospodarskih pojavih in problemih. Več skrbí za vsakdanji kruh je treba in manj brige o tem ali je komunistično ali socijalistično naziranje o velikih problemih pravilno.

Kongres je svoj namen dosegel. Del. zborsnice postajajo čimdalje bolj uvaževan faktor, ki naj v našem gospodarskem življenju ne igra manjvredne ali podrejene vloge, ampak enakovredno vlogo z vsemi ostalimi silami, ki delujejo za gospodarsko in kulturno povzdigo naroda. Za to priznanje se morajo zborsnice sicer še boriti, toda boj je uspešen. Mislim, da je tudi v interesu privrednikov, da imajo na nasprotni strani resno in polnega uvaževanja vredno zastopnico dela, kajti razgovori med resnimi strankami morajo vedno voditi do mirnega in zadovoljivega sožitja. In za tem moramo vsi hrepeneti, kajti inter armis silent musae. Ves narod mora kvišku, v enaki meri, drugače povzročamo krize, ki zopet krize rodijo. Ta perpetuum pa je za vse škod-

ljiv. Delavskim zborsnicam je dati polno legitimacijo in ekskuzatur. To zavest naj bil kongres rodil.

Kongres pa ni bil pripravljen, odnosno ni bil vsesplošno pripravljen. To ni pravilno, ker taka dejstva morejo vzbujati vtis, da nekdo hoče pri delavskih institucijah imeti monopol. Delegati so prišli v Beograd, recimo, kakor se pride na prireditve, za katero je največja atrakcija skrivnost programa. Kaj bo? Delegati morajo biti o dnevnem redu, zlasti o referatih točno informirani, ker oni nimajo samo ušes, ampak tudi možgane in dolžnost sodelovati, ne samo sopslušati. Na licu mesta pa je nemogoče vso snov študirati. Zato je potrebna resna in vsesplošna priprava vseh delegatov in nerazumljivo se nam zdi tako zakrivanje. Ni v korist stvari. Kritiko mora vzbujati tudi dejstvo, da so imeli zastopniki sindik. organizacij referate brez predhodnega sporazuma in dogovora z drugimi, celo močnejšimi enakovrednimi strokovnimi organizacijami. Taka agitacija je kvarna.

Najzanimivejši referat je podal doktor Topolović, iz katerega posnemamo sledeče čimbenice. Pogled v naše gospodarsko življenje nas utrjuje v zavesti, da gospodarstvo prehaja in je že deloma prešlo v normalno udejstvovanje. Prilike so stabilizirane. To dokazuje aktivna trg. bilanca, stabilnost dinarja, bančni kapital napreduje, pojavlja se tendenca padanja obresti, ki se morajo približati 10 odst. Referent je trdil, da odpade samo 1 odst. akc. kapitala na tujino. Povojno krizo je povzročilo dvije produkciranje brez ozira na osnovno potrebo ravnesja med konsumom in produkcijo. To je naravna potreba in nujnost. To se sedaj dogaja, zato je gospodarstvo (povojno, nezdravo) v krizi. kar znači, da proces ozdravljenja napreduje. Kmetijski produkti so padli v ceni za 100 odst, napram cenam industrijskih produktov, zato kmet ne more kupovati strojev itd. Kupna moč največjega konsumenta pada. Od kmetijskih produktov je prišlo na trg le 30 odstotkov, industrijskih 60 odst. Nove politične meje so škodljivo vplivale zlasti na mlinsko industrijo, ki danes dela le s 33 odst. predvojnne kapacitete. Za ostanek ni trga. V ozki zvezi s padanjem kupne sile je dvigovanje obrti, ki je ustvarjena na to, da krpa staro. Važno je povdariti dejstvo, da vsaka zemlja ni godna za vsako industrijo. Postoja mednarodna delitev dela. Zato so nesmiselne industrije, katere mora vzdrževati le hajduška carina in verižniške tarife. Poleg tega p. se tudi države kljub trgovskim pogodbam medsebojno šikanirajo in obidejo razne carinske pogodbe z internimi domačimi

SIBIRIJA

Predvečer ruske revolucije. — Strahovi vlada vsemočnega ruskega carja — Kozarci se polnijo — Šampanjce se prelija — generali se zabavajo — Kozaki brezsrčno dvigajo knuto na revnega ruskega mužika — Revolucija — Strahovito klanje — Smrtni ples — Kri se preliva — V sredi vsega tega kot duhteča cvetka ena ljubezen, ki pretrpi vse skušnjave, vse boli, vse muke in si po trnjevi poti prehaja pot k cilju. — Vse to vidimo v grandioznem filmu. — Skem umotvoru, ki se imenuje „Sibirija“

odredbami, ki uvozni predmet nato podraže ali uvoz onemogočijo. Tako je kljub trgovskim pogodbam nemogoče izvoz vina v Avstrijo, kljub prijateljstvu nemogoče izvoz moke v CSR, in kljub prijateljskemu paktu nemogoče izvoz krompirja v Italijo itd. Vse pažno je posvetiti komunikacijam. Važnost teh v gospodarskem življenju karakterizira dejstvo, da je v nekaterih krajih koza od ovce dražja kakor cela ovca z mesom vred; kajti kožo kmetije vrže čez hrbet in jo odnese po gorskih poteh v mesto, cele ovce ne more. Referent je dalje podčrtaval dejstvo, da politična cepitev Balkana ne sme trgati balkanske gospodarske enote. Gospodarska hodočnost države leži na vzvodu. Mesta radi carinske politike propadajo. Ni slučaj, da slovenska steklarska kožna itd. industrija zahteva trgovsko pogodbo s Turčijo. Nujno potrebna je tehnična izpopolnitev vse produkcije, ako hočemo v cenah konkurirati. Zunanja trgovina ni privatna stvar, ona vrši javno funkcijo, zato mora biti kontrolirana. Nesolidna trgovina zapravlja tržišča. Potrebna je akumulacija kapitala, da ustvarja novo produkcijo. Kapital je danes davčno preobremenjen. Obremenitev znaša 30 odst. kar ima za posledico, da se kapital po vseh luknjah skriva, da ga nikdo ne vidi. Ostro kritiko je doživela državna politika štednje, ker ta štednja ubija vsak napredek. Govornik nato preide na gospodarski pomen delovne sile, ki mora biti zaščitena, ker je ona enakovredna gospodarski faktor. Gospodarski svet sedanjo situacijo izkorišča, na drugi strani pa onemogoča samoobrambo nasprotnih interesov. Strah pred komunizmom je prazen. Več je žandarjev, kakor organiziranih delavcev. V državi nima dela nad 200.000 delavcev. V interesu delavstva je takojšnja upostavitve gospodarskega sveta in točno izdelan gospodarski načrt.

Poročevalec o zakonskem osnutku neposrednih davkov je ugotavljal, da ta osnutek ni v skladu z določili ustave, ki ukazuje enakomerno obremenitev državljanov. Minimum znaša 3600 Din letno, kar znači ubiti vsako kulturno in materijalno življenje. Utemeljena je zahteva, da mora biti ta minimum splošno višji, izjemno višji pa pri delavcih in nameščencih, ker pri tej pride tehnika pobiranja davkov popolnoma na svoj račun. Minimum naj znaša 30 tisoč Din. Davek zagrabí prav vsak dinar; dočim je pri drugih to nemogoče. Posebno krivično je, da se v dohodek šteje tudi zaslužek žene, ki je prisiljena delati, istotako otrok. Socijalno bedo država zlorablja v fiskalne svrhe. Pri gospodarskih podjetjih itd. so možni odteglaji v svrhu vzdrževanja, le človek nima te možnosti, kakor da bi se on ne smel vzdrževati in izpopolnjevati. Davčni vijak je tako napet, da danes obremenjuje povprečno 30 odst. dohodkov celega gospodarstva; prejele 18 odst., pravilno je 15 odst. Ali je na ta način napredek mogoč? Državni proračun je mogoče znižati za 50 odst. in to tam, kjer ni nevarnosti za splošni napredek. V davčnih komisijah naj sodelujejo tudi zastopniki delavcev. Resolucija povdarja progresivno obdavčenje.

Tajnik ljubljanske zborsnice Filip Uratnik je na podlagi številkih konstatiral, da je likvidacija stanovanjske zaščite preuranjena. Popolnoma napačno je naziranje, da bo svobodna konkurenca odpravila stanovanjsko bedo. V državi primanjkuje 20 tisoč stanovanj. Povpraševanje bo zato večje, kakor ponudba. Država naj pospešuje privatno iniciativno s tem, da krije en del obresti investiranega kapitala; s spremembo predpisov o občinskih finančah naj se omogoči občinam zidanje. Razlika med stanarino v zaščiteni stanovanjih in med normalno najemnino naj se uporabi v svrhu gradbe stanovanjskih hiš. Naša država je prva, ki je pričela z likvidacijo stanovanjske zaščite. Ako druge države niso naše stvarni h razlogov za to delo, jih tudi naša država nima. — Ta referat je bil zbog svoje stvarnosti in argumentacijo zelo prepričevalen in poučen. Ogledajo naj si ga večje občine.

Dejstva, katera so bila povdarjena v referatu o položaju in socijalni zaščiti delavcev in nameščencev, bi mogla obsegati celo knjigo. Tako brezbržna je naša socijalna politika. Zato so protesti delodajalcev proti socijalni zaščiti in soc. bremenom najmanj neutemeljeni, skoro se v njih izraža cinizem. Obširne resolucije so povdarile glavne težnje. Glede rudarskega zavarovanja je osvojeno načelo, da se to zavarovanje organizatorično in materijalno strne s splošnim zavarovanjem. Kongres protestira proti dejstvu, da se sedanji delavnik novelizira brez sodelovanja Del. zborsnic.

Končno je kongres osvojil tudi zahtevo po volitvah v samoupravne organe okrožnih uradov za zavarovanje delavcev.



Člani načelnstva in nadzorstva ob priložnosti desetletnice Tiskovne zadruge v Ljubljani

V prvi vrsti sede od leve proti desni: dr. Janko Šlebinger, Anton Jug, predsednik TZ dr. Oton Fetič, direktor TZ prof. Josip Breznik, dr. Pavel Grošelj, v drugi vrsti od leve proti desni: Adolf Ribnikar, dr. Ivan Prijatelj, dr. Janko Kersnik, Miroslav Gregorčič, dr. Janko Pretnar, dr. Rudolf Sajovic, Rudolf Rozman, dr. Ivan Lah in A. Avšič

vse, da s. je „Zvon“ reorganiziral, okreplil in dvignil. Zadruga je prešla nato k drugemu delu svojega programa, začela je izdajati zbirke in samostojne publikacije.

Danes, ob svoji 10letnici, beleži TZ žal izgubo 27 članov. Ti so Rajko Arge, Ivan Bonač, Vladimir Breskvar, Ivan Jerman, Andrej Jakil, Ivan Knez, Fran Kukulica, dr. Josip Lavrenčič, Pavel Magdič, Valentin Mrak, dr. Ivan Gražem, Avgust Petrič, Fran Petek, Maks Pleteršnik, Srečko Puncer, dr. Franjo Rosina, Josip Seidl, dr. Franjo Simončič, dr. Ivan Tavčar, dr. Karel Triker, Fran Tomz, Marija Tičar, dr. Pavel Turner, Ivan Taufer, Miha Verovšek, Miško Weiss in Jakob Zalaznik. TZ se ob svoji 10letnici klanja njihovega spominu.

Dasi ni imela TZ s svetjem postlane poti, je vendarle vztrajala v svojem delu in skokoma napredovala od leta do leta. Prva knjiga, ki jo je izdala, je bil Milčinskoga „Tolovaj Mataja“ (leta 1917). Poslej je šel razvoj brzo naprej. Število knjig, ki jih je izdala Zadruga, je znašalo v poedinih letih do 25 in še več edicij. V založbi TZ so izšle publikacije najboljših slovenskih leposlovcev in znanstvenikov, okrog Zadruge so se zgrnili najboljši slovenski kulturni delavci.

Za svoj napredek se ima Zadruga zahvaliti tudi svojemu marljivemu osboju. Vodstvo zadrughnih poslov je bilo vsa leta v rokah načelnstva. Mnogi izmed odbornikov so v načelnstvu Zadruge od začetka do danes. Tekom 10 let so se zadrughna pravila štirikrat izpremenila. Končno obliko so dobila leta 1921. Danes šteje TZ 133 članov, ki imajo 2471 polno in 11 delno vplačanih deležev, katerih kapital znaša skupno 156.580,45 Din.

Po govoru dr. Fetičja je dobil besedo dr. Pavel Grošelj. V pesniško vznešenih besedah je očrtal delo TZ, naloge, ki jih je Zadruga v 10 letih izvršila, in načrte, ki jo še čakajo.

„Ljubljanski Zvon“ in druge edicije

Svoj čas, je dejal govornik, smo v borbi za svoje narodne meje izrekli željo, da bodo segle naše praktične meje, kolikor daleč sega slovenska knjiga. Zato bi pomenil vpad naše knjige vpad naše narodne sile. Tako smo mislili pred 10 leti, ko nas je predramila plat zvona v zamolkem glasu, ki je klical „Vivos voco“. „Ljubljanski Zvon“ je vžil Boris Miran. Zbiral je 50 let vse vernike in mojstre zvonarje.

knjige leposlovne, originalne in prevedene. Ko danes, po 10 letih oranja, polnega truda, motrimo svojo kaššo, mora veljati naš spomin tudi njenim sejalcem, ki so dali kruha vsem lačnim lepote in spoznanja. TZ je izdala mnogo nad sto edicij. Porast slovenske knjige je vzbudil ljubezen sejalca in onih, ki so čutili ljubezen do njegovega dela. Pod to zaglavje pa ne smemo postaviti še pike. Naše delo je kakor nedovršena črta, še vedno. Zboreč potok. Izdali smo in bomo tudi naprej izdajali zbirko slovenskih klasikov, poljudno-znanstvene zbirke (kakor Pota in cilji), dela tujih literatov, dramatično zbirko „Oder“ in zbirko socijalno-političnih spisov. Dobro znamenje je to, da smo se zbrali ob desetletnici, kakor ob lini. Iz nje se nam odpira oster pogled preko naših poljan.

Poročilo prof. Šlebingerja

Po burno pozdravljenem govoru prof. Grošlja je prečital svoj referat o edicijskem delovanju TZ prof. dr. Janko Šlebinger. Omenil je najprej bisere slovenskega leposlovja, ki so nastali baš v onih letih, ko je TZ izdajala „Ljubljanski Zvon“. V tem času je objavil v reviji dr. Ivan Tavčar svoje „Cvetje v jeseni“ in „Visoško kroniko“, Vladimir Levstik „Gadjie gnezdo“, Juš Kozak obširen roman „Šentpeter“, dr. Ivan Prijatelj pa več obširnih študij iz našega slovstva in tujih literatur.

Elitna točka literarnega programa TZ je njena izdaja „Slovenskih pisateljev“. Te izdaje so namenjene širokim slojem čitajočega občinstva. Založba ima namen podajati v tej zbirki poleg del tudi poljudne ocene in biografije, vlozene v okvir dobe. Zbirko „Slovenski pisatelji“ urejuje dr. Ivan Prijatelj, ki nam je do sedaj uredil 4 knjige Jurčičevih zbranih spisov in 4, 5 in 6 zvezek Ivana Tavčarja. Izšli so v tej kolekciji tudi Jenkovi zbrani spisi ter 2 knjigi pisatelja Maslija-Podlimbarskega. Dr. Kidrič pripravlja kritično izdajo Prešerna.

TZ pa hoče nuditi v dovršenih prevodih tudi dela svetovne literature. Njena prevodna knjižnica nudi doslej ruska, poljska in slovaška dela. Iz romanskih literatur je TZ izdala prevode iz francoščine in italijanščine. Poleg izvirnih slovenskih pesniških zbirk, zbirk novel in dram, je založila TZ tudi več knjig za mladino. V 10 letih svojega delovanja je vrgla zadruga na slovenski književni trg okrog 150 novih knjig. To je ogledalo njenega dela in njen ponos ob desetletnici.



Samo še danes v četrtek nastopa glasoviti in splošno priljubljeni:

TOM MIX

senzacionalnem pustolovnem filmu

TOM-TONNY-TIGER

TOM MIX si je že s tem prvim filmom pridobil simpatije vseh ljubljanskih kino-obiskovalcev, kar dokazuje velik obisk pri vseh dosedanjih predstavah.

Danes ob: 4. pol 6, pol 8 in 9.

Jutri v petek predvajamo:

Poslednji dovršeni

RUDOLFO VALENTINO - film:

air ge Madame Pompadour

ELITNI KINO MATIČA

Sredina mesta — Telefon 124

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Zanimivo, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 10.—

Obiti

Kolesa, pisalne in šivalne stroje, registrirane blagajne itd. popravlja najbolje in najceneje Florjančič, Ljubljana, Nunska ulica št. 3.

Pletilja

ki ima svoj stroj, dobi delo na domu. Dobra plačila. — Naslov v oglasnem oddelku "Jutra".

Šiviljo

opremljen s svojo mašino za na doma. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Šiviljo".

Službe

Išče

Mesto sluga

ali kaj drugega, ki bi imel delo na domu. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Mesto sluga".

Izdelovatelji

izdelujejo različne vrste izdelkov, ki jih lahko dobimo na domu. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Izdelovatelji".

Dekle

veče vseh hišnih del, ki jih lahko dobimo na domu. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Dekle".

Lesni manipulant

s svojo mašino, ki jo lahko dobimo na domu. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Lesni manipulant".

Učenka

stara 15 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Učenka".

Natakarica

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Natakarica".

Bivši orož. narednik

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Bivši orož. narednik".

Mlad uradnik

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Mlad uradnik".

300 Din nagrade

za rešitev enega od treh pogojev. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "300 Din nagrade".

Mesto potnika

na potovanje v tujino. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Mesto potnika".

Šofer - mehanik

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Šofer - mehanik".

Krojaškega pomočnika

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Krojaškega pomočnika".

Učenca

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Učenca".

Oskrbnico

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Oskrbnico".

Iščem kuharico

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Iščem kuharico".

Krepkega učenca

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Krepkega učenca".

Potnike (ce)

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Potnike (ce)".

Kontoristino

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Kontoristino".

Sadno drevje

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Sadno drevje".

Mizarska služnica

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Mizarska služnica".

Spalnico

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Spalnico".

Več gonilnih klemen

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Več gonilnih klemen".

Austro-Fiat

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Austro-Fiat".

Železna peč in štedilnik

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Železna peč in štedilnik".

Cevljar. šival. stroj

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Cevljar. šival. stroj".

Vozileček

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Vozileček".

Makulturni papir

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Makulturni papir".

Ugodno naprodaj

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Ugodno naprodaj".

Pletilna stroja

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Pletilna stroja".

Kožuhočinast

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Kožuhočinast".

Otroško postelji

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Otroško postelji".

Kupim

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Kupim".

Stare kovine

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Stare kovine".

Suhe gobe

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Suhe gobe".

Antogenični aparat

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Antogenični aparat".

Matek Aritmetiko in Algebro

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Matek Aritmetiko in Algebro".

Prodaj

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Prodaj".

Drva

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Drva".

Navijalni stroj

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Navijalni stroj".

Kovaško orodje

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Kovaško orodje".

Avto "Puch"

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Avto "Puch"".

Sadno drevje

18 let, ki je v prav dobrih odnosih s starši. Ponudbe na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Sadno drevje".

Posojila oskrbi,

posestiva prodaja, kupuje, trgovske informacije daje:

Dr. IVAN ČERNE, gospod. pisarna, LJUBLJANA, Miklošičeva 6.

Lep lokal

z stanovanjem in kuhinjo, za krojaško ali šiviljarjo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Vinotoč

z malim trg. lokalom, pripravljen tudi za razstavljajočo izlobo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Porest

Enonadstropno hišo z vrtom in razpoložljivo izlobo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Manovanja

Sobo parketirano, s elektriko in kopeljo, oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Prazno sobo

s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Sobo in kuhinjo

z električno razsvetljavo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Mesečno sobo

s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Sobo in kuhinjo

z električno razsvetljavo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Kapital

Družabnice voditeljice, sprejemajo naročila, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Opremljeno sobo

s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Opremljeno sobo

s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Gospoda

s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Sobo

s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Elegantno sobo

s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Dva gospoda

s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Sobo

s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Prazno sobo

s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Mašino, opremljeno stanovanje

s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Dve sobici

s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Dva lokala

s posebnim vzhodom in električno razsvetljavo, ta kot oddam. Naslov v oglasni oddelku "Jutra".

Dopisi

Silvič-Ciganček javi se takoj, manica jo v skrbah. Maribor.

Znanja želi

mlad in idealen, a na sro trpno gospod s blagostojno gospo, ki bi mu dala priložnost, da se izkaže na bogatstvu, ker je moj mesecni zaslužek 5000 Din. Bred miru okrog divjan, ker mi sro trpno. Prihaja na moje sro. Najbolj zanimiva. Čejeje ponudbe s slike ali brez iste na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Znanja želi".

Plesne vale

Zaključena družba išče le nekaj gospodov. — Prijavo pod šifro "Plesne vale" na oglasni oddelku "Jutra".

Razno

Gospod inž. Sterle naj javi takoj svoj naslov v upravi "Jutra" pod šifro "Razno".

Trgovsko koncesijo

oddam v svojem Poslovni pod šifro "Trgovsko koncesijo" na oglasni oddelku "Jutra".

Izjava

Podpisana obhajujem žaljivo besedilo napram gosp. Karlu Poljančiču, kavararju in posredniku v Ljubljani, in se mu zahvaljujem, da je odločil od tobe. Františka Kalan, soprega žel. uradnice, Ljubljana. Kneževa ul. št. 34.

Korespondenčna dela

in pripravljanje s stroji prevzemanje na domu. Naslov v oglasnem oddelku "Jutra".

Na domačo hrano

dobro, sprejemam več stalnih gospodov. — Istotam se sprejme sestanovalec s svojo oskrbo. Naslov pove oglasni oddelku "Jutra".

Is. korotanske zgodovine

in zanje roman Angelin Hidar.

Spis: Ivan Lah.

Cena vezani knjigi Din 20, po pošti Din 1500. Izdala Tiakovna zadruga v Ljubljani.

Knjiga se dobi v knjigarni

TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Nasproti glavne pošte

Knjiga se dobi v knjigarni

TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Nasproti glavne pošte

Knjiga se dobi v knjigarni

TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Nasproti glavne pošte

Knjiga se dobi v knjigarni

TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Nasproti glavne pošte

Knjiga se dobi v knjigarni

TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Nasproti glavne pošte

Knjiga se dobi v knjigarni

TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Nasproti glavne pošte

Knjiga se dobi v knjigarni

TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Nasproti glavne pošte

Knjiga se dobi v knjigarni

TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Nasproti glavne pošte

Knjiga se dobi v knjigarni

TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Nasproti glavne pošte

Knjiga se dobi v knjigarni

TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Nasproti glavne pošte

Knjiga se dobi v knjigarni

TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Nasproti glavne pošte

Knjiga se dobi v knjigarni

TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Nasproti glavne pošte

Knjiga se dobi v knjigarni

TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Nasproti glavne pošte

Snežne čevlje

sprejema v popravilo trdka

M. TREBAR, LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 6

Gospodična išče službo

v pisarni. — Imam dveletno prakso kot samostojna pisarniška moč z lepimi spricvali.

Grem tudi kot blagajničarka k večjemu podjetju z nekaj kavicje

Cenji. ponudbe pošla na oglasni oddelku "Jutra" pod šifro "Pisarniška moč".

Puške, pištole

bezdimna municija originalna kaburi, pištojska municija

Generalno zastopstvo v tovarniški skladišče

PIRA D. D., Zagreb

8. cesta 19-a

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 13

izdelovatelj dežnikov

Na drobno Na debelo

Zaloga sprehajalnih palic

Stari dežniki se cenijo orodjem.

BON TON

Knjiga o lepem vedenju, govorjenju in oblačenju v zasebnem in javnem življenju

Broširana stane Din 65.—, vezana 80.— Din

Knjiga se dobi v knjigarni

</

René La Bruyère:

Hektorjev meč

Roman

Jaz sem se menila za dogodke le toliko, kolikor so se me dotikali: za borbo parlamentov takrat, ko nam je predsednik du Housseau razodel, da hoče podati ostavko, ker ne ve, za koga in za kaj naj glasuje, in se ne more odločiti ne za svoje tovariše ne za skupščino; in za svečeništvo tedaj, kadar sem se vsa pobita vračala od pridig...

Tem bolj strastno pa me je zanimala vojska; s čedalje večjo napetostjo sem poslušala vse, kar mi je zaupal gospod de Pontguion.

Kumica je nadaljevala svoje sprejeme, čeprav so bili zdaj manj pogosti in zlasti tudi manj veseli. Nihče ni več pugal pod ovenčanim lestencem in nihče ni več igral komedije na gizdavi pozornici; zato pa so tem več modrovali okoli kamina. Še ženske so opuščale svoje neskrbno čebljanje in so hvalile ta ali oni govor, grajale ta ali oni ukrep, ter postajale strastne prerokinje in soudeležence javnih usod...

Posebno živana je bila družba tedaj, kadar se je pojavil mojster Julliard, ki je prinašal med nas svojo južnjaško vihravost, svojo zgovornost, svoje široke geste in ves svoj ciceronski nastop.

Vsi so mu viseli na ustnicah, bodi že, da so mu pritrjevali ali da so se pričkali z njim, in nihče ni pazil na ostale goste. Michel-Hektor in jaz sva se okoriščala s temi prilikami in sva izmenjala svoje drage skrivnosti.

Na žalost sva si imela povedati le malo tolažilnega. Moj oče je

bil namreč zajahal novega konjčka in se je pridružil Joulhardovim častnicem. Želel si ga je za zeta in slabo bi bil naletel, kdor bi mu bil predstavil drugega prosilca za svojo roko.

Za nič na svetu ne bi hotela zbuditi videza, da sodim tega vrlega očeta, ki je bil človek ravne poti, največji poštenjak pod solncem, do katerega sem vedno čutila najgloblje spoštovanje; če govorim o tem izpremembah nazorov, govorim le zato, ker so bile povod dogodkom mojega lastnega življenja in ker bi bili ti spomini brez njih preveč nepopolni.

Njegov značaj je bil v temelju dober, toda šibak in neodločen kakor vobče značaj francoskega meščana, ki je že v Lafontamovih časih zaporedoma klical »Živel kralj!« in »Živela Liga!« — ogrevaje se vselej za tistega, ki mu je krepkeje sedel na tilniku.

Vobče pa: kdor naj bi bil tiste čase neomajno vztrajal pri svojih načelih, bi bil moral imeti vero vanje — in meščanstvo leta 1789 ni imelo več »vere« v božjo pravico...

Oficirji so živeli v vročini vznemirjenosti, ki je zelo otežkočala njihov položaj. Nihče jim ni dal trdnih smernic in določenih ukazov. Pod seboj so imeli nezanesljivo moštvo, pripravljeno, da odreče pokorščino, ako bi zahtevali od njega dejanj, ki se ne bi skladala z njegovim prepričanjem; nad seboj pa razdražene zapovednike, velikaše, ki so iz nezadovoljstva ostavljali svoja mesta in so se odpravljali k Njegovemu Visočanstvu v Turin; med tema dvema taboroma so stali mladi, v srcu vdani kralju in skupščini, v duši uverjeni, da je oboje eno, ter nestrpno čakajoči, da bi smeli izdreti meč za pravico in svobodo.

Eden teh mladih oficirjev je bil gospod de Pontguion. Predrzo nastopanje tujih držav je navdajalo njegovo plemenito naravo z ogorčenjem. Koprnel je po priliki, da bi se odlikoval s kakim velikim dejanjem, in le nestrpno je prenašal brezdelje in notranje prepire

v tej malomestni posadki, kjer je šlo vse po zlu.

Sredi takih skrbi so namajina edina radost bežne minute, ko nama je dajal hrup strastno prerekanj priliki, da sva si časih sepnila kako bodrilno besedilo.

Moja dobra in prizanašljiva kumica nama je bila skrivaj naklonjena; oče pa se je razšel ob vsaki najmanjši besedi o posojilu, v Neckerju ali o primarnem kakor bojni konj in ni ne slišal ne videl ničesar, kar se je dogajalo okoli njega.

Michel-Hektor je le s mukami prenašal ta dvoletni potožaj.

»Ali nisem res siromak?« mi je ponavljal velikokrat. »Moje srce hrepeni samo po dvojem: po Chaillette in po slavi; in moram glodati uzdo daleč od prve, ne da bi se smel tolažiti z drugo. Čeprav veje v zraku toliko žarečih sap... Oh, Chaillette skoraj očitam si najino skrito ljubezen, zakaj nič me ne bi držalo tu, da ni nje...«

Cutila sem, da ima prav. Zima se je nagibala h koncu in spomladi so pri Housseaujevih zapirali saloni; kaj nama je bilo storiti? V svojem strahu pred novimi borbami sem zavračala vse, karkoli mi je prišlo na um, ter zapirala oči, da bi si utajila neizbežno bodočnost.

Michel-Hektor, ki je bil pogumnejši in nestrpnejši od mene, ter je sam izzval odločitev, ki sem se je ogibala v svojem malodušju. Nekega večera (mojster Julliard je bil med gosti in njegove govorancije so nama omogočale nemoten pomenek), mi je dejal z resnobnim in ganjenim glasom:

»Renée, prišel je čas, da si oboroživa srce s pogumom. Petnajst ladij je pripravljenih, da odplovejo; čete korakajo na mejo; vsi oficirji, kar jih je resnično vdanih kralju, se zbirajo okoli gospoda de Bouillé; pri njem je mesto tudi zame... Čas je, da se posloviva...«

Odgovorile so mu moje solze...

Velika izbira — najnižje cene
baržunastih in filc klobukov

Oglejte si jih

modnem salonu STUCHLY-MASKE

Ljubljana, Židovska ulica št. 3.

Popravila se tako iz rše — Zaloga žarnih klobukov



Brez mnogo besed

ve vsak, da more le tovarna
nuditi najceneje in najbolje
Ako rabiš raglan, sukno ali
črno, pridi v detailno in
govini, Erjavčeva c. 2

Konfekcijska ovana

Fran Derenda & Cie., Ljubljana.

A. ŠINKOVEC

NASL.

K. SOSS

PREPRIČAJTE SE
O NAŠIH CENAH
IN KVALITETI

Specijalna mehanična delavnica

za popravilo pisalnih, računalnih in razmnoževalnih strojev
kakor tudi registriranih blagin in tipke in pisave za pisalne
stroje vseh sistemov s posredovanjem po naročilu in vzorcu. Tehnična znamenja
LUD BARAG Ljubljana, Sečnburgova ul. 6, tel. 980.



Naš mali srčnojubilni

FRANJO

je odšel med nebeške krilatce.

V LJUBLJANI, dne 24. novembra 1926.

Franjo in Franka Kopriva, stariši.
Tanja, se-ri-ča

KEMIJSKA TVORNIKA BRILL A. D. BEOGRAD



Brille, o solnce ti divno,
Ki širiš božansko svetlobo,
Ki svetiš očem sijajno.
Ljudi osrečuješ, miriš.

V stihu zanosnem ti kličem:
O soj životvorni in divni...
V tvojem sijaju se iskre mi,
Ko hodim v čevljih bleščečih.

Sijaj, ki ga daješ čevljem,
Je kakor sijaj ogledala
Zato se mu divimo vsi, kličeč:
Živio »Brill«!

Brill

Krema za čevlje odličnega sveta

Izdeluje se v barvah: rumeno, oranž, rujavo, rdeče, črno in belo.

Urejuje Franc Puc, izdaja se Konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno dd kot tiskarnarja Fran Jezerski. Za usmeritve del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.